

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

**Sveučilišni diplomski studij
Filozofija
(dvopredmetni)
smjer: nastavnički**

**Izvedbeni planovi
ljetni semestar akademske godine
2023./2024.**

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija znanosti		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2.		
Akadska godina	2023./2024.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Prof.dr.sc. Predrag Šustar		
	Kabinet	F-413	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	265 795	
	e-mail	psustar@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju	Dr.sc. Zdenka Brzović		
	Kabinet	F-413	
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	265 795	
	e-mail	zdenka@ffri.uniri.hr	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Cilj kolegija je razmatranje glavnih problema, teorija i tradicija istraživanja unutar suvremene filozofije znanosti. Nadalje, kolegijem će se nastojati pokazati studentu kako znanost i znanstvena otkrića utječu na bolje razumijevanje središnjih filozofskih problema, našeg razumijevanja svijeta općenito, ali i nas samih. Konačno, neki od značajnijih aspekata tzv. 'posebnih znanosti' (<i>special sciences</i>), prije svih, recentne biologije, biomedicinskih znanosti i medicinske prakse, bit će detaljnije razmatrani.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<ol style="list-style-type: none"> Definiranje filozofskih problema koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja, navesti argumente za i protiv osnovnih pozicija u raspravi te primjena navedenih argumentacijskih strategija na izvan-filozofsku, društvenu raspravu o značaju i problemima suvremenih znanosti; Usporedba rasprava koje su obilježile noviju filozofiju znanosti s generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno epistemologiji i metafizici; i Izrada seminarskih radova na području opće i posebnih filozofija znanosti. 			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	2		
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	20	
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	10	
Seminarski rad	2	40	
Završni ispit	1	30	
UKUPNO	6	100	
Opće napomene:			
<u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u>			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			

- **Tijekom nastave** student može ostvariti 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Peter Godfrey-Smith (2003/2020), *Theory and Reality: An Introduction to the Philosophy of Science*, Chicago: The University of Chicago Press;
2. Steven French (2016), *Philosophy of Science: Key Concepts*, London: Bloomsbury Academic;
3. Samir Okasha (2004), *Filozofija nauke: Kratak uvod*, Sarajevo: Šahinpašić;
4. Arnon Levy and Peter Godfrey-Smith (2020), *Scientific Imagination*, Oxford and New York: Oxford University Press;

IZBORNA LITERATURA

1. Stathis Psillos and Martin Curd (2008) (eds), *The Routledge Companion to Philosophy of Science*, London and New York: Routledge;
2. Stathis Psillos (2007), *Philosophy of Science A-Z*, Edinburgh: Edinburgh University Press;
3. Časopis *European Journal for Philosophy of Science*, (2020) - ;
4. Časopis *The British Journal for the Philosophy of Science*, (2020) - ;
5. Časopis *Philosophy of Science*, (2020) - ;
6. Časopis *Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences*, (2020) - ;

Napomena: Izabrani tekstualni predlošci predviđeni za predavanja i seminare te, posebice, izradu seminarskih radova, bit će nadopunjavani s odgovarajućim udžbenicima i člancima iz navedenih, ali i drugih vodećih časopisa. Konačno, po potrebi, koristit će se dodatna priručna literatura, primjerice, enciklopedije iz filozofije znanosti i srodnih disciplina koje se bave recentnim znanstvenim istraživanjima i njihovom uporabom.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Obvezna je nazočnost na barem 70% nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Merlin, mail, oglasna ploča.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Mail, *Merlin*, po dogovoru.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno i usmeno.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	13.6./11.7./14h
Jesenski	29.8./12.9./14h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Predavanje: Uvod u sadržaj kolegija
1.	P: Struktura i funkcije znanstvenih teorija (objašnjenje-razumijevanje (<i>understanding</i>), predviđanje, kontrola-intervencija)
2.	S: Što je znanost i kako bi trebala izgledati filozofija znanosti?
2.	P: Znanstveno objašnjenje: problemi i poveznice s drugim (filozofskim) problemima
3.	S: Formalni i jaki normativni pristupi filozofiji znanosti: logički pozitivizam i logički empirizam
3.	P: Znanstveno objašnjenje: izabrana rješenja i trenutno stanje rasprave
4.	S: Provjera u znanosti: paradoksi znanstvene potvrde
4.	P: Znanstveno razumijevanje prirode-svijeta: što je prije: objašnjenje ili razumijevanje?
5.	S: Popperova teorija znanosti
5.	P: Znanstveno razumijevanje: trenutno stanje rasprave
6.	S: Bayesijski pristup znanstvenoj provjeri
6.	P: Znanstvene predodžbe (<i>representations</i>): problemi i tipologije
7.	P: Metafore kao znanstvene predodžbe
7.	S: Utjecaj povijesti znanosti na filozofiju znanosti: Kuhn I
8.	P: Koje su epistemičke uloge znanstvenih metafora?
8.	S: Utjecaj povijesti znanosti na filozofiju: Kuhn II
9.	P: Metafore i znanstveno modeliranje stvarnosti
9.	S: Realizam i anti-realizam I
10.	P: Kako to izgleda u praksi: uporaba pojma informacije u genetici (i šire)
10.	S: Realizam i anti-realizam II
11.	P: Jesmo li ipak strojevi? Metafora stroja u suvremenoj biologiji
11.	P: Istina i znanstvene predodžbe
12.	Izlaganje i rasprava teme i sinopsisa studentskih seminarskih radova
12.	Izlaganje i rasprava teme i sinopsisa studentskih seminarskih radova
13.	Izlaganje i rasprava teme i sinopsisa studentskih seminarskih radova
13.	Izlaganje i rasprava teme i sinopsisa studentskih seminarskih radova
14.	Izlaganje i rasprava teme i sinopsisa studentskih seminarskih radova
14.	Zaključak kolegija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će definirati filozofske probleme koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja, navesti argumente za i protiv osnovnih pozicija u raspravi te primijeniti navedene argumentacijske strategije na izvan filozofsku, društvenu raspravu o značaju i	Kako zaključujemo u znanstvenoj praksi: zaključak na najbolje objašnjenje Što nam omogućuju znanstvene teorije: znanstveno objašnjenje i predviđanje (ključne istraživačke tradicije i recentni trendovi); objašnjenje u biologiji i medicini;	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad, individualni rad i rad u paru; mentorski rad, posebice, tijekom izrade prezentacija i samog seminarskog rada;	Usmeni ispit

problemima suvremene znanosti.			
Usporediti rasprave koje su obilježile suvremenu filozofiju znanosti s generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno epistemologiji i metafizici.	Što je znanost i kako bi trebala izgledati filozofija znanosti? Formalni i jaki normativni pristupi filozofiji znanosti: logički pozitivizam i logički empirizam; Induktivni zaključak u znanstvenoj praksi; Provjera u znanosti: paradoksi znanstvene potvrde; Realizam i anti-realizam; Popperova teorija znanosti; Bayesijski pristup znanstvenoj provjeri; Utjecaj povijesti znanosti na filozofiju znanosti: Kuhn	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad, individualni rad i rad u paru; Detaljan opis izabranih studija slučaja (<i>case studies</i>) kako bi se поближе upoznali s načinom redovitog konkretnog funkcioniranja znanstvene prakse;	Pismeni ispit
Studenti će izraditi seminarski rad iz područja filozofije znanosti.	Seminarski rad pokriva jednu izabranu temu iz ukupnog sadržaja kolegija.	Usmeno izlaganje – prezentacija seminarskog rada; Rasprava.	Usmeni ispit.

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija politike
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički
Semestar	4.
Akadska godina	2023/2024.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	60+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Elvio Baccarini
	Kabinet F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Nebojša Zelić
	Kabinet F-426
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265648
e-mail	nzelic@ffri.uniri.hr
Suradnica na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
	Kabinet F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<p>Razmatrat će se pojmovi koji su ključni u tekućim raspravama iz filozofije politike: liberalizam, republikanizam, demokracija, komunitarizam i totalitarizam. Posebno će se obratiti pažnja na to kako se ovi pojmovi primjenjuju na pitanje državnog uređenja. Zatim, oslanjajući se i na ranije stečene spoznaje, razmatrat će se pitanje nastajanja zajednice, te odgovori na pitanje: kako i zašto nastaje zajednica? Predstavljati će se i raspravljati sukob atomističkih pristupa po kojima je zajednica samovoljno povezivanje pojedinaca (npr. društveno-ugovorne teorije), i holističkih pristupa po kojima je zajednica preduvjet za određenje samog pojedinca kao intelektualnog bića s identitetom, za kojeg su izbori mogući.</p> <p>Nadalje, studentima će se prikazati i s njima raspravljati, teorije pravednosti koje su sukobljene u suvremenim raspravama: liberalizam (koji je ovdje određen u svom anglofonskom značenju, kao pristup koji uvažava slobode pojedinaca ali ne isključuje redistribuciju dobara), libertarijanizam (teorija koja ne dopušta redistribuciju dobara, i koja odgovara značenju pojma 'liberalizam' na kontinentalnom području), komunitarizam (teorija koja afirmira primat zajednice), utilitarizam (teorija po kojoj dobro uređena država maksimizira opće dobro, preferencije, itd.), marksizam i radikalno egalitarnističke teorije.</p>	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
<p>Nakon odslušanog kolegija i položenog ispita studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - shvatiti i analizirati temeljne pojmove i teorijske dvojbe u filozofskoj raspravi o politici; - kreativno upotrebljavati stečene spoznaje, samostalnom interpretacijom i analizom novih srodnih tematika; - povezati rasprave uže vezane za filozofsko-političke teme i spoznaje iz drugih područja, tj. drugih područja filozofije te, koliko je moguće s obzirom na prirodu dvopredmetnog studija, sa spoznajama iz drugih humanističkih i društvenih znanosti; - primijeniti svoje već navedene vještine u sklopu rasprava o aktualnim pitanjima u suvremenom svijetu (npr. o problemima pravednosti, jednakosti, prava, multikulturalizma i sl.). 	
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)	

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	0
Kontinuirana provjera znanja 1	0,1	10
Kontinuirana provjera znanja 2	0,6	60
ZAVRŠNI ISPIT	0,3	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- E. Baccarini, J.S. Mill u E. Kulenović (ur.), Moderna politička teorija, Zagreb, 2013. Tekst je dostupan na academia.edu https://www.academia.edu/5651503/Mill_udzbenik (za kolokvij)
- E. Baccarini, Parlamentarna demokracija i granice legitimiteta građanskog neposlušna, u Snježana Prijčić - Samaržija i Petar Bojanić (ur.), Neposlušnost, Narodna biblioteka Srbije, Beograd, 2011. Tekst je dostupan na academia.edu https://www.academia.edu/5651457/gradanski_neposluh (za kolokvij)
- E. Baccarini, „Zajednica, tradicija i etika vrlina“, Društvena istraživanja, 7 (1-2), 1998. Tekst je dostupan na academia.edu https://www.academia.edu/5858171/zajednica_tradicija_etika_vrlina
- E. Baccarini, „Civil Disobedience, Climate Changes, Health Professionals“
- E. Baccarini, „The role of experts in public deliberations. A Rawlsian Epistemically Responsible Democracy“

A. Sen, Ideja pravednosti, Jesenski i Turk.

IZBORNA LITERATURA

- A. Buchanan, Justice, Legitimacy, Self-Determination: Moral Foundation for International Law, Oxford, Oxford University Press, 2004.
- D. Boucher, Political Theories of International Relations from Thucydides to the Present, Oxford, Oxford University Press, 1998.
- J. Cohen, For a Democratic Society, u Freeman, S. (ur.), The Cambridge Companion to Rawls, Cambridge, Cambridge University Press, 2003., str. 86-138.
- D. Miller, Justice for Earthlings, Cambridge, Cambridge University Press, 2014.
- R. Martin, D.A. Reidy (ur.), Rawls's Law of People, Oxford, Blackwell, 2007.
- M. Nussbaum, Frontiers of Justice. Disability, Nationality, Species Membership, Cambridge, Harvard University Press, 2006.
- P. Pettit, The Common Mind. An Essay on Psychology, Society, and Politics, Oxford, Oxford University Press, 1993., str. 165-175.

T. Pogge, Word Poverty and Human Rights, 2002.
 T. Pogge, Real World Justice, 2005.
 M. Ridge, Hobbesian Public Reason, „Ethics”, 3, 108, str. 538-568
 M. Walzer, Just and Unjust Wars, New York, Basic Books, 2000.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Oglasnom pločom, mailom, mailom putem administratorica/administratora odsjeka

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Na nastavi, u terminima za konzultacije i (isključivo u vezi pitanja sadržaja predmeta) mailom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Nakon svakoga ispitnoga roka organizirati ću se upisivanje ocjena, na kojemu studenti i studentice nisu obvezni dolaziti, ali mogu doći radi obrazloženja ocjena. Obrazloženje ocjena se neće izvršavati na druge načine i u drugim terminima.

Ocjenjivanje se vrši sukladno s Pravilnikom o ocjenjivanju donesenim akademske godine 2008/2009.

Studenti pišu jedan kolokvij na kojem moraju riješiti 40% na preddiplomskom studiju da bi izašli na ispit. Također, imaju pravo na jedan ispravak kolokvija isključivo ukoliko su napisali ispod potrebnog broja bodova.

Kolokvij sadrži 60 bodova, a sastoji se od 30 pitanja.

Aktivnost na nastavi uključuje prisustvo na nastavi i sudjelovanje u raspravi uz pitanja pojašnjavanja (maksimalno 4 boda), sudjelovanje u raspravi uz originalni kreativni doprinos (maksimalno 5-8 bodova) i sudjelovanje u raspravi uz originalni posebno kreativni doprinos (9-10).

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	14.6./28.6./11h
Jesenski	26.8./13./11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Teorije političkog legitimiteta
2.	Javni um
3.	Perfekcionizam i liberalizam
4.	Istina i razločnost
5.	Mill o slobodi
6.	Mill o demokraciji
7.	Mill o pravednosti
8.	Kolokvij
9.	Ispravak kolokvija
10.	Idealna i ne-idealna teorija u političkoj filozofiji
11.	Teorija sposobnosti – Sen i Nussbaum
12.	Primarna dobra i sposobnosti
13.	Društvena pravednost i institucionalno uređenje 1
14.	Društvena pravednost i institucionalno uređenje 1
15.	Liberalni perfekcionizam i neutralni liberalizam

16.	Dobrobit u političkoj teoriji
17.	Samo-određenje i granice
18.	Politička teorija i imigracije
19.	Teritorijalna prava i samo-određenje
20.	Kolokvij
21.	Ispravak kolokvija
22.	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
shvatiti i analizirati temeljne pojmove i teorijske dvojbe u filozofskoj raspravi o politici	- Država i legitimitet; društveni ugovor; anarhizam vs. etatizam - demokracija: različita shvaćanja; deliberacija; demokracija vs. autoritarizam - sloboda, različita razumijevanja; distribucija, pravednost; utilitarizam i konzekvecijalizam; liberalizam vs. libertarijanizam - pojedinac i zajednica; komunitarizam vs. liberalizam; - feminizam i politika razlike	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Kreativno upotrebljavati stečene spoznaje, samostalnom interpretacijom novih srodnih tematika	- Država i legitimitet; društveni ugovor; anarhizam vs. etatizam - demokracija: različita shvaćanja; deliberacija; demokracija vs. autoritarizam - sloboda, različita razumijevanja; distribucija, pravednost; utilitarizam i konzekvecijalizam; liberalizam vs. libertarijanizam - pojedinac i zajednica; komunitarizam vs. liberalizam; - feminizam i politika razlike+ nove teme na koje studenti naiđu tijekom samostalnog proučavanja etičkih pitanja	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Povezati rasprave uže vezane za filozofsko političke teme i spoznaje iz drugih područja	Država i legitimitet; društveni ugovor; anarhizam vs. etatizam - demokracija: različita shvaćanja; deliberacija;	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit

	<p>demokracija vs. autoritarizam - sloboda, različita razumijevanja; distribucija, pravednost; utilitarizam i konzekvecijalizam; liberalizam vs. libertarijanizam - pojedinac i zajednica; komunitarizam vs. liberalizam; - feminizam i politika razlike</p>		
<p>Demonstrirati svoje već navedene vještine u sklopu rasprava o aktualnim pitanjima u suvremenom svijetu</p>	<p>Država i legitimitet; društveni ugovor; anarhizam vs. etatizam - demokracija: različita shvaćanja; deliberacija; demokracija vs. autoritarizam - sloboda, različita razumijevanja; distribucija, pravednost; utilitarizam i konzekvecijalizam; liberalizam vs. libertarijanizam - pojedinac i zajednica; komunitarizam vs. liberalizam; - feminizam i politika razlike</p>	<p>- predavanja - diskusije</p>	<p>-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit</p>

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Država, zajednica, prava i pojedinac
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički
Semestar	2., 4.
Akadska godina	2023./2024..
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu.
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik.
Nositelj kolegija	Prof. dr.sc. Elvio Baccharini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-641
e-mail	elvio.baccharini@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<p>Prvi segment sadržaja ponudit će studentima (i s njima razrađivati) metaetičku problematiku, to jest filozofsku (epistemološku, ontološku, jezičko-filozofsku, logičku) raspravu o etici. Prikazat će se i raspravljati najvažniji smjerovi u toj domeni: kognitivizam (skup teorija koje tvrde da postoji govor o moralnim istinama, i to u obliku intuicionističkog i naturalističkog realizma - barem neka vjerovanja o moralu su istinita -, i antirealizma – ne postoji moralna stvarnost -, iako mi nastojimo o njoj govoriti) i antikognitivizam (skup teorija koje tvrde da moralni govor ni ne želi prikazati moralne istine, već izražavati subjektivna stanja, posebnu vrstu emocija, ili univerzalne preskripcije). Prioritet se, kao što je uočljivo, daje suvremenim raspravama, ali će se za svaki prikazani i raspravljani smjer ukazivati na vezu s klasicima iz povijesti filozofije (na primjer, veza između Platona, Reida i suvremenog intuicionizma, ili između Hume-a i suvremenog emotivizma; veza između aristotelovsko-tomističke tradicije i oblike suvremenog naturalističkog aristotelizma). U tom sklopu, nakon uvoda u kojem će se prikazati Kantov prijedlog u svojim temeljnim elementima, raspravljat će se o kantovskim modelima u suvremenim verzijama, to jest u onoj strogo racionalističkoj, po kojoj se do ispravnih moralnih stavova dolazi dedukcijom (npr. Hare, Gewirth), i u onoj konstruktivističkoj (npr. Rawls, Korsgaard). Nakon rasprave o ukazanim metaetičkim pozicijama, razrađuje se zaključak o raspravi između relativizma i univerzalizma. Kao posebna cjelina razmatrat će se odnos etike i psihologije, odnosno rasprava o motivacijskoj snazi moralnih stavova, te će se studentima predočiti, i s njima raspravljati, razlika između internalizma (pozicije po kojoj su moralni stavovi sami po sebi motivacijski) i eksternalizma (poziciji po kojoj moralni stavovi nisu sami po sebi motivacijski).</p> <p>Naredna je tematska cjelina posvećena prikazu i raspravi o moralnim teorijama: kantovske, odnosno deontološke teorije (u kojima dominiraju pojmovi dužnosti i prava, to jest temeljni etički pojmovi - pravo i dužnost -, koji nameću svoju važnost neovisno o preferencijama i nagonima pojedinaca, te iznad korisnosti); utilitarizam (skup teorija koje postavljaju korisnost – to jest maksimizaciju zadovoljstva, sreće, preferencija, itd. -, kao centralni pojam u moralu); etika vrlina (u kojima je temeljni kriterij afirmacija vrline, bilo da se za njih</p>	

smatra da su vezane za ljudsku prirodu, ili da se tvrdi da ovise o pojedinim zajednicama) i pojam 'dobro'.

Na kraju, studentima se nudi rasprava iz primijenjene etike. Obuhvaćene teme su: društvene nejednakosti i siromaštvo, etika okoliša, teme iz bioetike (pojam osobe koja ima prava ili moralnu vrijednost, pobačaj, liječnički potpomognuta oplodnja, primjena genetike, određenje smrti, eutanazija, presađivanje dijelova ljudskog tijela, pravo na liječničku zaštitu), moralni problemi iz spolnosti i odnosa između spolova, jednakost i inverzna diskriminacija, prava životinja, poslovna etika, zločini i kažnjavanje, moral i politika, etika rata.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon položenog ispita studenti će moći: - razumjeti, analizirati i uspoređivati temeljne metodološke pristupe u filozofskoj raspravi o moralu (uz naglašavanje važnosti spoznaja iz drugih područja: teorija spoznaje, ontologija, filozofija jezika, logika) i razviti kritički stav o tome - razumjeti, analizirati i uspoređivati dominantne moralne teorije i sami pokušati ustanoviti koja od tih teorija najbolje može ponuditi kritičku podlogu za njihove početne moralne intuicije (odnosno, da ustanove trebaju li revidirati moralne intuicije nakon upoznavanja s moralnim filozofskim teorijama) - primijeniti teorijske postavke moralne filozofije u stvarne situacije.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave/aktivnost	1	10
Kontinuirana provjera znanja	1.5	60
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

B. Barry, *Kultura i jednakost*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2006.

Kymlicka, Will, and Sue Donaldson. "Animal rights, multiculturalism, and the left." *Journal of Social Philosophy* 45.1 (2014): 116-135.

Casal, Paula. "Is multiculturalism bad for animals?." *Journal of Political Philosophy* 11.1 (2003): 1-22

IZBORNA LITERATURA	
A. Buchanan, Justice, Legitimacy, Self-Determination: Moral Foundation for International Law, Oxford, Oxford University Press, 2004.	
D. Boucher, Political Theories of International Relations from Thucydides to the Present, Oxford, Oxford University Press, 1998.	
J. Cohen, For a Democratic Society, u Freeman, S. (ur.), The Cambridge Companion to Rawls, Cambridge, Cambridge University Press, 2003., str. 86-138.	
D. Miller, Justice for Earthlings, Cambridge, Cambridge University Press, 2014.	
R. Martin, D.A. Reidy (ur.), Rawls's Law of People, Oxford, Blackwell, 2007.	
M. Nussbaum, Frontiers of Justice. Disability, Nationality, Species Membership, Cambridge, Harvard University Press, 2006.	
P. Pettit, The Common Mind. An Essay on Psychology, Society, and Politics, Oxford, Oxford University Press, 1993., str. 165-175.	
T. Pogge, World Poverty and Human Rights, 2002.	
T. Pogge, Real World Justice, 2005.	
M. Ridge, Hobbesian Public Reason, „Ethics“, 3, 108, str. 538-568	
M. Walzer, Just and Unjust Wars, New York, Basic Books, 2000	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Usmenim i pisanim priopćenjima na nastavi; Merlin; mail; oglasnom pločom; web stranicama.	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Merlin, mail i konzultacije.	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Završni pismeni ispit.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
<p>Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.</p> <p>Nakon svakoga ispitnoga roka organizirat će se upisivanje ocjena, na kojemu studenti i studentice nisu obvezni dolaziti, ali mogu doći radi obrazloženja ocjena. Obrazloženje ocjena se neće izvršavati na druge načine i u drugim terminima.</p> <p>Ocjenjivanje se vrši sukladno s Pravilnikom o ocjenjivanju donesenim akademske godine 2008/2009.</p> <p>Studenti pišu jedan kolokvij na kojem moraju riješiti 40% na preddiplomskom studiju da bi izašli na ispit. Kolokvij sadrži 60 bodova. Dozvoljen je samo jedan ispravak kolokvija i to samo u slučaju negativne ocjene.</p> <p>Aktivnost na nastavi uključuje prisustvo na nastavi i sudjelovanje u raspravi uz pitanja pojašnjavanja (maksimalno 4 boda), sudjelovanje u raspravi uz originalni kreativni doprinos (maksimalno 5-8 bodova) i sudjelovanje u raspravi uz originalni posebno kreativni doprinos (9-10).</p>	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	/
Ljetni	14.6./28.6./11h
Jesenski	26.8./13./11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1./2.	Multikulturalizam i jednaki tretman
3./4.	Strategija privatizacije
5./6.	Dinamika identiteta: asimilacija, akulturacija i različitost
7./8.	Teorije grupnih prava
9./10.	Liberalne države i neliberalne religije
11./12.	Javni interes u umjetnosti i obrazovanju
13.	Kolokvij
14.	Multikulturalizam i prava ne-ljudskih životinja: radionice*
15.	Multikulturalizam i prava ne-ljudskih životinja: radionice* * Upute te tekstovi će biti određeni i omogućeni preko Merlina ili izravno na nastavi.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Interpretirati te kategorizirati i razlikovati temeljne pojmove i teorijske dvojbe u filozofskoj raspravi o etici	Multikulturalizam Egalitarni liberalizam Rodna ravnopravnost	- predavanja - diskusije	- kolokvij - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni ispit
Kreativno upotrebljavati stečene spoznaje, samostalnom interpretacijom novih srodnih tematika	- Isto kao i gore navedeno + nove teme na koje studenti naiđu tijekom samostalnog proučavanja etičkih pitanja	- predavanja - diskusije	- kolokvij - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni ispit
Povezati rasprave uže vezane za filozofskoetičke teme i spoznaje iz drugih područja	Isto kao i gore navedeno	- predavanja - diskusije	- kolokvij - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni ispit
Demonstrirati svoje već navedene vještine u sklopu rasprava o aktualnim pitanjima u suvremenom svijetu	Isto kao i gore navedeno	- predavanja - diskusije	- kolokvij - sudjelovanje u raspravi - završni pismeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Etika rada s mladima		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2023./2024..		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	10+10+10		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Doc. dr.sc. Ivan Cerovac		
	Kabinet	F-424	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	051 265 646	
	e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>Kolegij je osmišljen kako bi pružio uvod u etiku rada s mladima, obrađujući sadržaj u tri cjeline:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Temeljne (zapadne) moralne teorije (deontologija, utilitarizam, etika vrlina) i njihova primjena u opravdanju praksi i javnih politika vezanih uz rad s mladima. Analizirat će se glavni primjeri moralnog opravdanja na temelju ovih teorija, te ukazati na probleme i nedostatke karakteristične za svaku teoriju, kao i na probleme teorijom-vođenih pristupa moralnim pitanjima u radu s mladima. • Međunarodni i domaći moralni kodeksi rada s mladima, uključujući i značenje i doseg nekih od temeljnih vrijednosti rada s mladima (jednakost, participacija i inkluzija, autonomija). • Uloga osoba koje rade s mladima u moralnom odgoju i obrazovanju mladih, promicanju demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva, uz pregled osnovnih metoda i analizu i evaluaciju nekoliko studija slučaja.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Nakon izvršavanja svih programom predviđenih obveza, očekuje se da polaznici razviju odnosno unaprijede ove opće i specifične kompetencije, tj. studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepoznati i interpretirati glavne ideje dominantnih (zapadnih) moralnih teorija (deontologija, utilitarizam, etika vrlina), kao i prepoznati i osmisliti prakse rada s mladima opravdane načelima iz jedne (ili više) od navedenih moralnih teorija • interpretirati, analizirati, uspoređivati i evaluirati međunarodne i domaće etičke kodekse rada s mladima • uočavati sukobe između univerzalnih ljudskih prava i međunarodnih normi rada s mladima, te regionalnih kulturalnih praksi i običaja (kao i demokratskog prava na uređenje zajednice u skladu s njima) • kritički evaluirati postojeće (ali i hipotetske) prakse rada s mladima, kao i javne programske politike koje se bave mladima • uspješno koristiti modele podučavanja i rada s mladima koji za cilj imaju promicanja kritičkog promišljanja kod mladih, pogotovo o moralno relevantnim temama • samostalno se koristiti stručnom literaturom, sintetizirati glavne teorijske modele i primijeniti ih na praksu u svom radnom okruženju, uz mogućnost produkcije manje zahtjevnih publikacija u domeni etike rada s mladima • jednostavno i precizno prezentirati evaluaciju određenih praksi rada s mladima široj javnosti ili specifičnim dionicima (u obliku objave za medije, prijedloga javne politike ili javne mjere vezane uz rad s mladima, kraćeg izlaganja na stručnom skupu i slično) • rješavati etičke dileme i moći kvalitetnije pregovarati sa drugim dionicima u procesima odlučivanja			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

x		x
III. SUSTAV OCJENJIVANJA		
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	0
Aktivnost na nastavi	0,5	20
Kontinuirana provjera znanja (kolokvij)	1	50
Esej	0,5	30
UKUPNO	3	100
<p>Opće napomene:</p> <p>Ishodi učenja vrednovat će se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kroz evaluiranje kvalitete studentskog sudjelovanja u raspravama za vrijeme nastave, kao i tijekom radionica i vježbi. Uz to, studenti će dobiti specifične zadatke koje će trebati izvršiti kao pripremu za nastavu (npr. ispuniti anketu, napisati kratku recenziju neke prakse rada s mladima ili pronaći i pojasniti neke primjere iz svakodnevne prakse rada s mladima); - kroz kontinuiranu provjeru znanja (kolokvij) u kojem će se naglasak staviti na primjenu naučenih informacija i na evaluaciju stečenih vještina u etičkom vrednovanju praksi rada s mladima (evaluacija stečenog znanja i vještina) - kroz esej, pri čemu će se evaluirati struktura eseja, snaga i jasnoća izloženih argumenata, korištenje primjera kako bi se ilustrirala glavna teza, te korištenje relevantne znanstvene i stručne literature (evaluacija sposobnosti moralnog vrednovanja praksi i javnih politika vezanih uz rad s mladima, te sposobnosti za kreativno i precizno izražavanje razmišljanja i argumenata). <p>Kolegij nema završni ispit, već se svi ocjenski bodovi prikupljaju tijekom nastave.</p> <p><u>Varijanta 1 bez završnog ispita</u></p> <p>Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.</p> <p>Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:</p>		
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Berčić, Boran (2012). <i>Filozofija</i>, Vol. 1. Zagreb: Ibis grafika (str. 229-330). 2. Roberts, Jonathan (2009). <i>Youth Work Ethics</i>. London: Learning Matters. 3. Banks, Sarah (2010). <i>Ethical Issues in Youth Work: Second Edition</i>. New York: Routledge. 		
IZBORNA LITERATURA		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sercombe, Howard (2010). <i>Youth Work Ethics</i>. Washington: SAGE Publications. 2. Wolff, Jonathan and Avner de-Shalit (2013). <i>Disadvantage</i>. London: Oxford University Press. 3. Institute for Development Studies (2014). <i>Working with young people: the value of youth work in the</i> 		

European Union. Brussels: European Commission

4. Stanković, Violeta and Vanja Kalaba (2017). *Etika od postera do prakse: Priručnik za razumevanje i primenu Etičkog kodeksa u omladinskom radu u praksi*. Novi Sad: NAPOR.
5. Primjeri raznih etičkih kodeksa institucija i organizacija koje rade s mladima (sveučilišta i fakulteti, škole i vrtići, centri za socijalnu skrb, organizacije civilnog društva...)

Sva će literatura biti dostupna u elektroničkom obliku. Uz to, neke su knjige dostupne u knjižnici Fakulteta.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u njezinom izvođenju kroz pitanja pojašnjenja, prigovore i komentare, kao i kroz sudjelovanje u interaktivnim oblicima nastave (diskusije, stolne igre, edu-LARP). Studenti su dužni izvršavati kratke zadatke koje im nastavnik zadaje kao pripremu za nastavu.

Student je zadovoljio redovito pohađanje nastave ako je prisustvovao na 70% održanih predavanja, seminara i vježbi (21 sat). U iznimnim okolnostima, kada student iz opravdanih razloga nije pohađao nastavu u dovoljnoj mjeri, nastavnik može studentu dati dodatne zadatke kako bi nadoknadio propušteni angažman oko pohađana nastave, te mogao ispuniti obavezu nužnu za polaganje kolegija.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmena i pismena priopćenja na nastavi, oglasna ploča, web-stranice, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Konzultacije, elektronička pošta, Skype, MS Teams, Zoom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Kolegij nema završni ispit. Svi se bodovi prikupljaju tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Studenti koji nisu sigurni kada i kako ispravno navesti izvor pozvani su da se jave nastavniku putem elektroničke pošte ili na konzultacijama.

ISPITNI ROKOVI

Ljetni	26.6./17.7./14h
Jesenski	27.8./10.9./14h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1./2.	1. Uvod u kolegij; uvod u etiku i dominantne moralne teorije (1. dio)
3./4.	2. Dominantne moralne teorije (2.dio) i njihova primjena u praksi; etika rada s mladima
5./6.	3. Vrijednosti u radu s mladima (udruživanje, jednakost, sudjelovanje...) i njihovi sukobi
7./8.	4. Etički kodeksi u radu s mladima, njihova analiza i primjena
9.	5. Kolokvij
10./11.	6. Gostujuća predavanja (etika rada s mladima u formalnom obrazovanju, u udrugama mladih i drugim organizacijama civilnog društva, u centrima za socijalnu skrb...) i diskusija
12./13.	7. Terenska nastava (posjet institucijama koje se bave mladima, razgovor o etičkim dilemama s kojima se zaposlenici tih institucija susreću)
14./15.	8. Edu-LARP: Rješavanje etičkih dilema u institucijskom okruženju

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Prepoznati i interpretirati glavne ideje dominantnih (zapadnih) moralnih teorija (deontologija, utilitarizam, etika vrlina), kao i prepoznati i osmisliti prakse rada s mladima opravdane načelima iz jedne (ili više) od navedenih moralnih teorija	(1) (2) Dominantne moralne teorije i njihova primjena u praksi	- predavanja - diskusije - usmjeravani rad u manjim grupama - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - esej
Interpretirati, analizirati, uspoređivati i evaluirati međunarodne i domaće etičke kodekse rada s mladima	(4) Etički kodeksi u radu s mladima, njihova analiza i primjena	- predavanja - diskusije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka - radionice analize etičkih kodeksa - radionice izrade nacrtu etičkog kodeksa	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - esej
Uočavati sukobe između univerzalnih ljudskih prava i međunarodnih normi rada s mladima, te regionalnih kulturalnih praksi i običaja (kao i demokratskog prava na uređenje zajednice u skladu s njima)	(3) Vrijednosti u radu s mladima (6) Gostujuća predavanja (8) Edu-LARP: Rješavanje etičkih dilema u institucijskom okruženju	- predavanja i gostujuća predavanja - diskusije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka - individualni i grupni rad na materijalima (izveštajima, novinskim člancima, transkriptima TV emisija i intervjua)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - esej
Kritički evaluirati postojeće (ali i hipotetske) prakse rada s mladima, kao i javne programske politike koje se bave mladima	(2) Dominantne moralne teorije i njihova primjena u praksi (3) Vrijednosti u radu s mladima	- predavanja - diskusije - usmjeravani rad u manjim grupama - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - esej
Uspješno koristiti modele podučavanja i rada s mladima koji za cilj imaju promicanja kritičkog promišljanja kod mladih, pogotovo o moralno relevantnim temama	(2) Dominantne moralne teorije i njihova primjena u praksi (3) Vrijednosti u radu s mladima	- predavanja - diskusije - kratka individualna izlaganja u sklopu nastave - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama
Samostalno se koristiti stručnom literaturom, sintetizirati glavne teorijske modele i primijeniti ih na praksu u svom radnom okruženju, uz mogućnost produkcije manje zahtjevnih publikacija u domeni etike rada s mladima	(2) Dominantne moralne teorije i njihova primjena u praksi (3) Vrijednosti u radu s mladima (4) Etički kodeksi u radu s mladima, njihova analiza i primjena	- predavanja - konzultacije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- esej
Jednostavno i precizno prezentirati evaluaciju određenih praksi rada s mladima široj javnosti ili specifičnim dionicima (u obliku objave za medije,	(3) Vrijednosti u radu s mladima (7) Terenska nastava (8) Edu-LARP:	- predavanja i konzultacije - diskusija	- esej

prijedloga javne politike ili javne mjere vezane uz rad s mladima, kraćeg izlaganja na stručnom skupu i slično)	Rješavanje etičkih dilema u institucijskom okruženju		
Rješavati etičke dileme i moći kvalitetnije pregovarati sa drugim dionicima u procesima odlučivanja	(3) Vrijednosti u radu s mladima (8) Edu-LARP: Rješavanje etičkih dilema u institucijskom okruženju	- diskusije - usmjeravani rad u manjim grupama - Edu-LARP	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija biologije		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2023./2024..		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Prof.dr.sc. Predrag Šustar		
	Kabinet	F-413	
	Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka	
	Telefon	051 265795	
	e-mail	psustar@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>U suvremenim biološkim istraživanjima možemo pronaći zamjetan broj filozofskih problema koji se odnose na korištene znanstvene pojmove, pretpostavke i zaključke koji se donose unutar same znanstvene prakse. Osim pitanja koja su standardno prisutna u medijima i popularnoj kulturi, primjerice, što je inteligentni dizajn, a što darvinizam, postoji još cijeli niz filozofski zanimljivih problema i/ili pitanja u razumijevanju recentne biologije i njezinog šireg društvenog utjecaja. Tako se kolegij bavi sljedećim pitanjima, između ostalih, struktura i epistemičke funkcije evolucijskih teorija, na što točno djeluje prirodna selekcija, jesu li sve biološke pojave pod genskom kontrolom, što su adaptacije i kako ih možemo prepoznati, postoji li 'ljudska priroda' i srodna pitanja. Nadalje, ubrzani razvoj molekularne biologije čini je posebno interesantnim područjem interesa za filozofsku analizu. Problemi koji se tiču istraživanja u molekularnoj biologiji mogu se podijeliti na teoretske, gdje se razmatraju pojmovi, pretpostavke i zaključci kojima se molekularna biologija koristi te one praktičke koji se tiču problema povezanih s primjenom novostečenog znanja u medicini. Ovdje posebno ističemo istraživanja ljudskoga i srodnih genoma.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Studenti će moći:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti osnovne karakteristike evolucijske teorije. 2. Opisati debatu kreacionizam /evolucijska teorija. 3. Opisati raspravu o jedinicama selekcije, te navesti argumente za različita gledišta koja se javljaju u raspravi, analizirati ih te ponuditi vlastito stajalište o tome koje je gledište najuvjerljivije. 4. Analizirati problem prirode prirodne selekcije i adaptacije i biologiji. 5. Analizirati status vrsta u evolucijskoj biologiji. 6. Opisati što nam evolucijska teorija može reći o evoluciji ljudskog ponašanja te kakve su posljedice toga za društvene i humanističke znanosti. 7. Navesti i opisati filozofske probleme koji proistječu iz istraživanja u molekularnoj biologiji: problem redukcionizma, problem definiranja gena i slično. 8. Analizirati etičke probleme koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji i biomedicinskim znanostima. 			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X		X	X

Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	30	
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	20	
Seminarski rad	0.5	20	
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30	
UKUPNO	3	100	
<p>Opće napomene:</p> <p>Varijanta 2 sa završnim ispitom Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tijekom nastave student može ostvariti 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti 30% ocjenskih bodova. <p>Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:</p>			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
5. Samir Okasha (2019), Philosophy of Biology, Oxford University Press 6. Peter Godfrey-Smith (2014), Philosophy of Biology, Princeton and Oxford: Princeton University Press; 7. Elliott Sober (2000), Philosophy of Biology, Boulder, CO: Westview Press; 8. Stathis Psillos (2007), Philosophy of Science A-Z, Edinburgh: Edinburgh University Press;			
IZBORNA LITERATURA			
7. Sahotra Sarkar and Anya Plutynski (2008), Companion to the Philosophy of Biology, Wiley-Blackwell Publishing; 8. Gillian Barker and Philip Kitcher (2013), Philosophy of Science, Oxford and New York: Oxford University Press; 9. James A. Marcum (2008), An Introductory Philosophy of Medicine: Humanizing Modern Medicine, Berlin and New York: Springer; 10. Časopis „The British Journal for the Philosophy of Science“, (2019) - ; 11. Časopis „Philosophy of Science“, (2019) - ;			
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU			
POHAĐANJE NASTAVE			
Obvezna je nazočnost na barem 70% nastave.			
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA			
Merlin, mail, Oglasna ploča			
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA			
Merlin, mail, Oglasna ploča			
NAČIN POLAGANJA ISPITA			
Pismeno i usmeno.			
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE			
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog			

alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	13.6./11.7./14h
Jesenski	29.8./12.9./14h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvod
2.	Filozofija i biologija
3.	Evolucija i prirodna selekcija
4.	Logika darwinističkog objašnjenja
5.	Biološke funkcije
6.	Adaptacionizam
7.	Kolokvij
8.	Zakoni u biologiji
9.	Biološke vrste
10.	Realizam i antirealizam u pogledu bioloških klasifikacija
11.	Geni
12.	Redukcionizam i antiredukcionizam

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati filozofske probleme koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja u području biologije i biomedicinskih znanosti, navesti argumente za i protiv osnovnih pozicija u raspravi.	Evolucija, prirodna selekcija, adaptacija; Biološke funkcije; Adaptacionizam; Biološke vrste, geni	Predavanje Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u paru;	Pismeni ispit(kolokvij) Usmeni ispit
Usporediti rasprave koje su obilježile filozofiju biologije sa generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno filozofiji znanosti, epistemologiji, metafizici i etici.	Znanstveno objašnjenje u biologiji, biološki zakoni, Redukcionizam i antiredukcionizam	Predavanje Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u paru;	Pismeni ispit(kolokvij) Usmeni ispit
Studenti će moći napisati seminarski rad iz područja filozofije biologije.	Seminarski rad pokriva jednu odabranu temu iz ukupnog sadržaja kolegija	Usmeno izlaganje – prezentacija te seminarskog rada; Diskusija (sve faze uključuju mentorski rad u izradi konačne verzije seminarskoga rada);	Usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Moralni razlozi		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvo predmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2023./2024..		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Marko Jurjako		
	Kabinet	F-415	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon		
	e-mail	mjurjako@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>U kolegiju će se razmatrati odnos između etike i praktičnog razuma. Mnogi autori nastoje dokazati da je moralno rasuđivanje ustvari samo jedan oblik praktičnog rasuđivanja budući da praktičnim rasuđivanjem utvrđujemo <i>razloge</i> za djelovanje odnosno, slično kao i u području etike, nastojimo ustanoviti što trebamo činiti. Razmatrajući navedeni odnos, otvaraju se različita pitanja o kojima se intenzivno raspravlja. U kolegiju ćemo detaljnije analizirati sljedeće probleme:</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>Praktični razum</u> <ol style="list-style-type: none"> razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudencijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma); <u>Razlozi</u> <ol style="list-style-type: none"> odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga); odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd., objektivna i subjektivna gledišta na prirodu razloga i obveze morala); <u>Motivacija</u> <ol style="list-style-type: none"> teorije motivacije (Hjumovska teorija motivacije, mogućnost kognitivne motivacije); moralna motivacija (primjena različitih teorija motivacije na područje etike: internalizam/eksternalizam motivacije, Kantovsko shvaćanje motivacije) povezivanje filozofskih teorija motivacije s naturalističkim objašnjenjima motivacije (npr. evolucijski, neurokompjuterski, itd. pristupi motivaciji) 			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> Definirati Hjumovsku teoriju motivacije Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga Objasniti razliku između normativnih i motivacijskih razloga Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije 			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X		X	C
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	25
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	30
Aktivnost na nastavi		15
ZAVRŠNI ISPIT	1	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- Foot, P. 2002. Morality as a System of Hypothetical Imperatives. U P. Foot, ur., *Virtues and Vices*, Oxford: Clarendon Press, str. 157–173.
- Hume, D. 1985. [1739–1740]. *A Treatise of Human Nature*, London and New York: Penguin, [Potrebno je pročitati određene dijelove 3. knjige.]
- McNaughton, D. 2010. Moralni pogled: uvod u etiku, Zagreb: Hrvatski studiji, odabrana poglavlja.
- Millgram, E. 2005. Was Hume a Humean. U *Ethics done right: practical reasoning as a foundation for moral theory*, E. Millgram (ur.). Cambridge: Cambridge University Press, str. 198–217.
- Korsgaard, C. 1996. Skepticism about practical reason. U C. Korsgaard, *Creating the kingdom of ends*, Cambridge: Cambridge University Press, str. 311–334.
- Roskies, A.L. 2003. Are ethical judgments intrinsically motivational? Lessons from acquired sociopathy. *Philosophical Psychology*, 16: 51-66.
- Smith, M. 1994. The moral problem. Oxford: Basil Blackwell. (4. poglavlje, *The Humean Theory of Motivation*, pretiskano iz *Mind* 1987)
- Street, S. 2006. A Darwinian dilemma for realist theories of value. *Philosophical Studies*, 127, str. 109–166.
- Williams, B. 1981. Internal and external reasons. U B. Williams, *Moral Luck*. London: Cambridge University Press, str. 101–113.

IZBORNA LITERATURA

- Alvarez, M. 2010. *Kinds of Reasons: An Essay in the Philosophy of Action*. Oxford: Oxford University Press.
- Aronovitch, S. 2013. Varieties of reasons/motives internalism. *Philosophy Compass*, 8/3, str. 210–219.
- Asarnow, S. 2017. The reasoning view and defeasible practical reasoning, *Philosophy and Phenomenological Research*, 95, str. 614–636.
- Asarnow, S. 2016. Rational internalism. *Ethics*, 127, str. 147–178.
- Bracanović, T. 2007. *Evolucijska teorija i priroda morala*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji.

- Broome, J. 2000. Normative requirements. U J. Dancy (ur.), *Normativity*, Blackwell, Oxford, str.78–99.
- Casebeer, W. 2003. *Natural ethical facts: evolution, connectionism, and moral cognition*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Copp, D. 1995. *Morality, normativity, and society*. New York: Oxford University Press.
- Copp, D. 2009. Toward a pluralist and teleological theory of normativity. *Noûs-Supplement: Philosophical Issues*, 19, 21-37.
- Cullity, G., i B. Gaut (ur.). 1997. *Ethics and Practical Reason*. Oxford: Oxford University Press.
- Dancy, J. 2000. *Practical reality*. New York: Oxford University Press.
- Davidson, D. 2001. *Essays on Actions and Events*. Clarendon: Oxford University Press.
- Decety, J. i Wheatley, T. (ur.). 2015. *The moral brain*. Cambridge, MA.: The MIT Press.
- Deem, J. M. 2016. Dehorning the Darwinian dilemma for normative realism. *Biology and Philosophy*, 31, str. 727–746.
- Dretske, Fred. 1989. 'Reasons and Causes'. *Philosophical Perspectives* 3, str. 1–15.
- Harms, William F. 2000. Adaptation and Moral Realism. *Biology and Philosophy* 15, str. 699–712.
- Hubin, D. 2007. Što je posebno u Hjumovstvu? *Novi Kamov*, 25, str. 31-44.
- Joyce, R. 2006. *The evolution of morality*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Joyce, R. 2013. The evolutionary debunking of morality. U J. Feinberg, & R. Shafer-Landau (ur.), *Reason and responsibility: readings in some basic problems of philosophy*. Boston: Wadsworth Cenage Learning, str. 527-534.
- Korsgaard, C. 2003. *The sources of normativity*, New York: Cambridge University Press.
- Korsgaard, C. 2011. The activity of reason". U *Reasons and recognition: essays on the philosophy of T. M. Scanlon*. R. Jay Wallace, Rahul Kumar i Samuel Freeman (ur.), Oxford: Oxford University Press, str. 3-22.
- Lazović, Ž. 1988. *Razlozi, uzroci i motivi* (Hjum i Kant). Beograd: Filozofsko društvo Srbije.
- Logins, A. 2022. *Normative Reasons: Between Reasoning and Explanation*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009076012>.
- Markovits, J. 2011. Why Be An Internalist About Reasons? U *Oxford studies in metaethics*, vol. 6 (Russ Shafer-Landau, ur.), Oxford: Oxford University Press, str. 255-279.
- Markovits, J. 2014. *Moral reason*. Oxford: Oxford University Press.
- McPherson, T. i D. Plunkett (ur.). 2017. *The Routledge Handbook of Metaethics*. Routledge
- Parfit, D., 2011. *On what matters*, Vol. 1 i 2, Oxford: Oxford University Press.
- Pölzler, T. 2018. *Moral Reality and the Empirical Sciences*. New York: Routledge.
- Scanlon, T. 1998. *What we owe to each other*. Cambridge: Harvard University Press.
- Schroeder, T. 2004. *Three Faces of Desire*. Oxford: Oxford University Press.
- Schroeder, M. A. 2007. *Slaves of the Passions*. Oxford: Oxford University Press
- Schroeder, T., Roskies A.L, and S. Nichols. 2010. Moral motivation. U *The Moral Psychology Handbook*, Doris, J. and S. Stich (ur.) Oxford University Press.
- Searle, J. 2001. *Rationality in action*. Cambridge, MA.: MIT Press.
- Smith, M. 1994. *The moral problem*. Oxford: Basil Blackwell.
- Smith, M. 2007. The externalist challenge. U R. Shafer-Landau i T. Cuneo (ur.), *Foundations of ethics: an anthology*, Blackwell, str. 231–239.
- Sinhababu, N. 2013. The desire-belief account of intention explains everything, *Noûs*, 47, str. 680–696.
- Sinnott-Armstrong, W. 2014. Do Psychopaths Refute Internalism? U *Being Amoral: Psychopathy and Moral Incapacity*, T. Schramme (ur.), 187–207. Cambridge, Mass.: The MIT Press
- Star, D. (ur). 2018. *The Oxford Handbook of Reasons and Normativity*. Oxford: Oxford University Press.
- Strandberg, C. 2017. A puzzle about reasons and rationality. *Journal of Ethics*, 21, str. 63–88.
- Sušnik, M. 2009. Internalizam razloga: dvije interpretacije. *Filozofska istraživanja*, 29, str. 349-363.
- Sušnik, M. 2012. Hjumovska teorija motivacije: u obranu dogme. *Prolegomena*, 11 str. 83-105.
- Sušnik, M. 2022. Priroda praktičnog zaključivanja. U *Human Rationality: Festschrift for Nenad Smokrović*, B. Berčić, A. Golubović, M. Trobok (ur.). Rijeka: Filozofski fakultet Rijeka, str. 195-209. https://www.bib.irb.hr/1240971/download/1240971.Priroda_practicnog_zakljucivanja.pdf
- Vavova, K. 2015. Evolutionary debunking of moral realism. *Philosophy Compass*, 10, 104–116.
- Wallace, R. J. 2006. *Normativity and the Will*. Oxford: Clarendon Press. Odabrana poglavlja

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Obvezno

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Merlin, email

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Merlin, email

NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeni, usmeni	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	/
Ljetni	11.6./4.7./10h
Jesenski	29.8./12.9./10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje: etika i moralni razlozi
2.	Priroda moralnih i normativnih razloga
3.	Hjumovsko shvaćanje praktičnog razuma
4.	Hjumovska teorija motivacije
5.	Kantijansko shvaćanje praktičnog uma 1
6.	Kantijansko shvaćanje praktičnog uma 2
7.	Kontinuirana provjera znanja 1
8.	Internalizam u pogledu razloga
9.	Eksternalizam u pogledu razloga
10.	Primitivizam u pogledu razloga
11.	Redukcionizam u pogledu razloga
12.	Evolucija morala
13.	Antirealizam i „debunking“ argumenti
14.	Kontinuirana provjera znanja 2
15.	Naturalistički pristupi motivaciji i moralnim razlozima - razno

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
<ul style="list-style-type: none"> Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga 	1. <u>Praktični razum</u> (a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); (b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudencijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma);	Predavanje; Rad na tekstu; Frontalni rad	Pismeni kolokvij
<ul style="list-style-type: none"> Objasniti razliku između normativnih i motivacijskih razloga 	2. <u>Razlozi</u> (a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga);	Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad	Pismeni kolokvij

<ul style="list-style-type: none"> Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije 	<p>2. <u>Razlozi</u> (b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd.)</p>	<p>Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad</p>	Pismeni kolokvij
<ul style="list-style-type: none"> Definirati Hjumovsku teoriju motivacije 	<p>3. <u>Motivacija</u> teorije motivacije (Hjumovska teorija motivacije, mogućnost kognitivne motivacije)</p>	<p>Predavanje; Rad na tekstu; Frontalni rad</p>	Pismeni kolokvij
<ul style="list-style-type: none"> Razlikovati praktični od teorijskog uma, odnosno praktične od teorijskih razloga 	<p>1. <u>Praktični razum</u> (a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje); (b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudencijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma);</p>	<p>Predavanje; Rad na tekstu; Frontalni rad</p>	Pismeni kolokvij
<ul style="list-style-type: none"> Objasniti razliku između normativnih i motivacijskih razloga 	<p>2. <u>Razlozi</u> (a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga);</p>	<p>Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad</p>	Pismeni kolokvij
<ul style="list-style-type: none"> Objasniti razliku između internalizma i eksternalizma u pogledu normativnih razloga i internalizma i eksternalizma u pogledu moralne motivacije 	<p>2. <u>Razlozi</u> (b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd.)</p>	<p>Predavanje; Rad na tekstu; Diskusija; Frontalni rad</p>	Pismeni kolokvij

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Nietzsche		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2023./2024..		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	10+20+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Moguće je na engleskom		
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Nikola Petković		
	Kabinet	F-809	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	051 265 693	
	e-mail	nikola.petkovic@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>Je li Friedrich Nietzsche filolog; je li pjesnik; je li filozof... je li njegovo ludilo došlo k njemu, ili se on u ludilo sklonio? Možemo li uopće 'žanrovski' strogo dijeliti ove tri discipline, odnosno tri oblika pisanja: filologiju, filozofiju, pjesništvo/pjesnikovanje? Koja, ako ikoja, pretjodi kojoj? Ima li tu mjesta za glazbu? Je li Nietzsche kompozitor pjesničkih simfonija koje sa dadu čitati poput partiture: dijakrono, sinkrono, paralelno...u svim smjerovima? Koliko Nietzsche 'duguje' Wagneru? Koliko Schopenhaueru? Koliko Nietzscheu duguju njegovi 'baštinici', od Foucaulta do Derride? Je li Nietzsche vratar Moderne ili je ključar Postmoderne...</p> <p>Na ova i druga pitanja pokušat ćemo pronaći, ako ne odgovore, a ono prijedloge odgovora, čitajući izbor iz Nietzscheova djela. U kolegiju ćemo se isključivo oslanjati na autorska djela dok će nam sekundarna literatura biti gotovo irelevantna, jer će metoda rada u seminaru biti pomno čitanje odnosno interpretacija teksta Friedricha Nietzschea kao jedinog prostora egzaktnosti i jedinog izravnog izvorišta njegovih ideja, zamišljaja, koncepata, apela, naputaka za nešto ljudsko i odviše ljudsko.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Nakon odslušanog kolegija i položenog ispita, studenti bi trebali biti u stanju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpretirati pojmove i koncepte koje u filozofiju ali i u intelektualnu povijest uvodi Friedrich Nietzsche • Razlikovati koncepte genealogije, malih povijesti (Analisti), kontramemorije, kontrahistorije (Foucault), mikrohistorije (C. Ginzburg), metahistorije (H. Whyte). • Jasno razlučiti autorstvo tih pojmova i koncepata • Povezati ih sa širim društvenim, ekonomskim i političkim kontekstom Nietzscheova vremena • Su-vremeniti se s Nietzscheom u mjeri u kojoj nam to on dopušta a to ćemo saznati nakon što ćemo... • ...analizirati svako pojedino djelo metodom pomnog čitanja • S Nietzscheovim tekstovima pred nama promišljati koncept filozofije kao oblika pisanja kao i rahlosti i trunosti strogih disciplinarnih ograničenja 			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	0	
Kontinuirana provjera znanja 1	1	20	

Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	40
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	40
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Nietzsche, Friedrich. *O budućnosti naših obrazovnih ustanova*
 _____.
Radosna znanost
Rođenje tragedije
Ljudsko i odviše ljudsko
S onu stranu dobra i zla
Genealogija morala
Ecce Homo
Sumrak idola

IZBORNA LITERATURA

Despot, Branko. *S Nietzscheom u nihilizmu*
 Nietzsche, Friedrich. *Tako je govorio Zarathustra*
 _____.
Volja za moć
 MacIntyer, Ben. *Forgotten Fatherland: In search of Elisabeth Nietzsche*

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Kontinuirano će se provjeravati prisutnost studenata na predavanjima i seminarima.
 Studenti/ce s više od tri neopravdana izostanka neće imati pravo na potpis.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Konzultacije
 Oglasna ploča Odsjeka
 Web stranice fakulteta i odsjeka

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Uredskim telefonom i službenom elektroničkom poštom, kao, naravno i usmeno.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Način bodovanja svake pojedinačne aktivnosti koja se ocjenjuje:

Opis pojedinačne aktivnosti: izlaganje: Kao što je navedeno u krajnje desnoj kolumni, drugome njezinu retku, maksimalni broj bodova kojega student/ica može zaraditi u izlaganju je 20. Slijedi opis daljnje bodovne razdiobe unutar rečene aktivnosti: ukoliko je izlaganje istovremeno i napisano u obliku sažetka seminarskog rada koji se na dan izlaganja predaje te ukoliko student/ica sadržaj izloži koherentno, konzistentno, artikulirano i temeljeno na tekstu kojega obrađuje kao prostoru egzaktnosti njegovih/njezinih hipoteza, dobit će maksimalan broj bodova: 20. Broj bodova će se smanjivati proporcionalno sa smanjenjem gore opisane uobičajenosti aktivnosti (izlaganja) u konzistentnu cjelinu.

Opis pojedinačne aktivnosti: seminarski rad. Seminarski rad, kao što je navedeno u krajnje desnoj kolumni, trećemu njezinu retku, maksimalno može donijeti 40 bodova. Relativno visok broj bodova ukazuje na prioritet kojega instruktor pridaje interpretativnosti, umijeću kreativnog čitanja zadanih (i fakultativno odabranih) radova i djela nad pukom reprodukcijom istih. Ključni kriterij za doseganje uvijek željenog i unaprijed pretpostavljenog maksimuma je originalnost interpretacije koja se nužno mora temeljiti na tekstu kojega rad, bilo monografski, bilo komparatistički, bilo disciplinarno, bilo interdisciplinarno obrađuje. Tekst je, naglasimo to, ovdje jedini prostor egzaktnosti i od studenata i studentica očekuje se da u njihovim interpretativnim i analitičkim pristupima ne odstupaju od temeljnih tekstova kao ishodišta interpretacija. Što se potonje više budu temeljile na slobodnim improvizacijama, proizvoljnim asocijativnim nizovima, intuitivnim uvidima u građu... broj bodova će se srazmjerno smanjivati dok ne dosegne imanentni minimum o čijoj razini prosudbu, kao kreativni čitatelj, donosi ocjenjivač istoga.

Opis pojedinačne aktivnosti: pismeni ispit, kolokvij: Kao što je navedeno u krajnje desnoj kolumni, četvrtom njezinu retku, maksimalni broj bodova kojega student/ica može zaraditi na pismenom ispitu odnosno kolokvij u je 40. Bodovno izjednačenje s prethodnom rubrikom (seminarski rad) plod je nastojanja da se izbalansira odnos stvaralačke interpretacije odabranoga teksta s njezinim reproduktivnim parnjakom. Naime, da bi uspješno došli do maksimuma bodova, studenti trebaju pročitati kompletnu zadanu obaveznu literaturu sukus koje su fikcionalno-historistički tekstualni dokumenti regije o kojoj je u kolegiju riječ. Provjera znanja sadrži cjelokupnost literature, no od studenata i studentica ne zahtjeva puko reproduktivno znanje. Pitanja su strukturirana konceptualno i bave se odabranom problematikom zadanih djela. Primjerice muzeja rata za došašće mira u romanu *Obustaviti postupak* Claudia Magrisa... ili pak Magrisovim tretmanom Srednje Europe u odnosu na onaj Jaroslava Haška... Kolokvij sadrži osam (8) pitanja od kojih svako maksimalno može donijeti po pet (5) bodova što u sveukupnosti čini upravo četrdeset (40) bodova kako je to gore i navedeno. Svako je pitanje poziv na minieseje od kojega se očekuje da ne prijeđe pola rukom pisane stranice jednostrukoga proreda te da unutar zadanog prostora zahvati SVE segmente pitanja. Bodovat će se jasna argumentiranost teze utemeljene na tekstu na kojega pitanje upućuje, jasna i artikulirana ilustracija iste, uvjerljiva argumentacija i na tekstu temeljen zaključak. Stupnjevito odustajanje od zadanih segmentarnih očekivanja smanjivat će i numerički dio u bodovanju svakoga pitanja posebno što će rezultirati i sveukupnom smanjenju bodova pri konačnom zbrajanju kojega obavlja sam instruktor.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Također je nedopušteno autocitiranje, odnosno korištenje prethodno napisanih studentskih radova u drugim kolegijima na bilo kojem studijskom programu i bilo kojoj sastavnici UNIRI.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	11.6./25.6./9h
Jesenski izvanredni	27.8./10.9./9h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Kako se filozofira čekićem?: Uvodno predavanje
2.	O budućnosti naših obrazovnih ustanova
3.	Radosna znanost
4.	Radosna znanost
5.	<i>Rođenje tragedije</i>

6.	<i>Rođenje tragedije</i>
7.	<i>Ljudsko i odviše ljudsko</i>
8.	S onu stranu dobra i zla
9.	S onu stranu dobra i zla
10.	<i>Genealogija morala</i>
11.	<i>Genealogija morala</i>
12.	Antikrist
13.	Ecce Homo
14.	<i>Sumrak idola</i>
15.	Sumrak idola 2, ili je li se filozofiralo čekićem? Zaključno predavanje Studenti predaju seminarski rad

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Analiza i kontekstualizacija Nietzscheovih tekstova	Predavanje O budućnosti naših obrazovnih ustanova i Vesela znanost	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
Analiza i kontekstualizacija Nietzscheovih tekstova 2	Predavanje Rođenje tragedije i Ljudsko i odviše ljudsko 2	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
3. Opisati nove teorijsko-interpretacijske spoznaje o filozofiji kao obliku	S onu stranu dobra i zla i Genealogija morala	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
4. Stjecanje novih teorijsko-interpretacijskih spoznaja o konceptu ono-stranosti i su-vremenjenja	S onu stranu dobra i zla i Genealogija morala	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
5. Pomno čitati tekst	Antikrist Ecce Homo	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij
Kako se su-vremeniti u takozvanom vremenu-nakon-vremena?	Sumrak idola	Predavanje Diskusija	Esej Pismeni ispit, kolokvij

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Povijest političke filozofije 2
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvpredmetni); smjerovi: opći, nastavnički
Semestar	2., 4.
Akadska godina	2023./2024..
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Doc. dr sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<ul style="list-style-type: none"> - Obrađuju se četiri klasična predstavnika teorije društvenog ugovora – T. Hobbes, B. Spinoza, J. Locke i J.J. Rousseau. - Čitaju se i interpretiraju odabrani dijelovi iz Hobbesova <i>Levijatana</i>; Spinozina <i>Političkog traktata</i> i <i>Teološko-političkog traktata</i>, Lockeove <i>Dvije rasprave o vladi</i> te Rousseauov <i>Društveni ugovor</i>; - Ovi se obrađeni dijelovi povezuju s cjelinom njihove misli te s povijesnim okolnostima u kojima nastaju; - Potom obrađujemo zajedničke značajke između ova četiri filozofa i razlike među njima; - Pratimo razvoj ideje društvenog ugovora kod Kanta i potom izlažemo kritiku društvenog ugovora od strane Humea; - Ukazujemo na utjecaj ovih filozofa na suvremene rasprave u političkoj filozofiji – Hobbesov utjecaj na Gauthiera; Lockeov utjecaj na Nozicka; Rousseauov utjecaj na suvremene republikance i deliberativne demokrate. - Nakon ovih autora obrađuje se i politička i pravna filozofija Immanuela Kanta. Čitaju se odabrani Kantovi spisi vezani uz političku filozofiju; - Obrađuju se problemi definiranja prosvjetiteljskog projekta u liberalizmu i objašnjavaju se pojmovi poput individualizma, egalitarizma i univerzalizma; - Određuje se odnos Kantove političke filozofije s njegovom moralnom filozofijom; - Objašnjava se Kantov kozmopolitizam, te ideje svjetske zajednice i svjetske vlade; - Upućuje se na ideju građanstva i javnog korištenja uma; - Iznosi se njegova ideja retributivne pravednosti; - Ukazuje se na utjecaj Kantove političke misli na suvremene političke rasprave, posebno na Johna Rawlsa.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti ključne preokupacije novovjeke političke filozofije; - definirati probleme vezane uz pitanja: legitimnosti države, društvenog ugovora, političke obaveze građana i dosega političke vlasti; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta;	

- kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta;
- samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo;
- argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	0
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	25
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	25
ZAVRŠNI ISPIT	1	50
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- 1) Thomas Hobbes; *Levijatan*; Naklada Jesenski i Turk; Zagreb; 2004, glave XIII-XXI, str. 90-154 (65)
- 2) Spinoza, B. (1677) *Politički traktat*, Kultura, Beograd, 1957, str. 5-32 (28)
- 3) John Locke; *Druga rasprava o vladi*; Mladost, Beograd; 1978, (glave 2-5, 8-12), str. 11-34, 56-84 (53)
- 4) David Hume; "Of the Original Contract", u Hume, D. *Essays Moral, Political, and Literary*, Liberty Fund, Indianapolis, 1985, str. 465-87 (23)
- 5) Jean Jacques Rousseau; *Društveni ugovor*; Školska knjiga, Zagreb; 1978, (I knjiga 6-9 i II knjiga 1-7, III knjiga 1-2, 10-18 i IV knjiga 1-2), str. 100-118, 126-132, 144-157 (39)
- 6) Benjamin Constant; «O slobodi u antičko i moderno doba», u Constant, B. *Načela politike i drugi spisi*, Politička kultura, Zagreb, 1993, str. 163-82 (20)
- 7) Immanuel Kant; *Pravno – politički spisi*; Politička kultura, Zagreb; 2000, str. 61-97 i 115-153 (75)

Ukupno: 303 str.

IZBORNA LITERATURA

Klasici:

- Bodin, J. (1577) *Šest knjiga o republici*, Politička kultura, Zagreb, 2002.
 Hobbes, T. (1655) *Human Nature i De Corpore Politico*, Oxford University Press, Oxford, 1999.
 Spinoza, B. (1670) *Teološko-politički traktat*, Kultura, Beograd, 1957.
 Filmer, R. (1680) *Patriarcha*, u Locke, J. *Dvije rasprave o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, str. 57-132 (76)
 Locke, J. (1690) *Prva rasprava o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, str. 134-242 (109)

Hume, D. (1739) *Rasprava o ljudskoj prirodi*, Svjetlost, Sarajevo, 1983, III knjiga, I-II, str. 389-485 (96)

Hume, D. (1751) *Enquiry Concerning Principles of Morals*, Clarendon Press, Oxford, 1975, str. 169-284 (116)

Montesquieu, C. (1748) *O duhu zakona I-II*, Filip Višnjić, Beograd, 1989.

Rousseau, J.J. (1755) *Rasprava o porijeklu i osnovama nejednakosti među ljudima*, Školska knjiga, Zagreb, 1979, str. 15-90 (76)

Rousseau, J.J. (1751-70) *Politički spisi*, Informator, Zagreb, 1993.

Voltaire (1763) *Rasprava o toleranciji*, Školske novine, Zagreb, 1990.

Beccaria, C. (1764) *O zločinima i kaznama*, Logos, Split, 1984.

Burke, E. (1790) *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*, Politička kultura, Zagreb, 1993.

Paine, T. (1791-2) *Prava čovjeka i drugi spisi*, Informator, Zagreb, 1987.

Godwin, W. (1793) *Enquiry Concerning Political Justice*, Penguin, London, 1985.

Kant, I. (1797) *Metafizika čudoređa*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1967, str. 117-159 i 170-176 (49) ili Kant, I. *Metafizika čudoređa*, Matica Hrvatska, Zagreb, 1999, str. 103-144 (32)

Suvremene rasprave:

Dawkins. R. *Sebični gen*, Izvori, Zagreb, 1997, str. 231-43 (13)

Axlerod, R. "Evolucija suradnje", u Polšek, D. (ured.) *Sociobiologija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 1997, str. 283-97 (15)

Caplan, B. *The Myth of the Rational Voter: Why Democracies Choose Bad Policies*, Princeton University Press, Princeton, 2007.

Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 232-42; 385-414 (74)

Otsuka, M. *Libertarianism without Inequality*, Clarendon Press, Oxford, 2003.

Simmons, J. "Tacit Consent and Political Obligation", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 5, No. 3, 1976, str. 274-91 (18)

Waldron, J. «Rights and Majorities: Rousseau Revisited», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, 1993, str. 392-421 (30)

Primorac, I. «Riječ 'sloboda' na okovima galijota. Bosanquetova teorija opće volje», u Primorac, I. *Filozofija na djelu*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 2001, str. 129-50 (22)

Flikschuh, K. *Kant and Modern Political Philosophy*; Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

Ripstein, A. *Force and Freedom: Kant's Legal and Political Philosophy*, Cambridge, Harvard University Press, 2009.

Sekundarna:

Bertram, C. *Routledge Philosophy Guidebook to Rousseau and Social Contract*; Routledge, London; 2004.

Boucher, D. i Kelly P. (ur.), *The Social Contract from Hobbes to Rawls*; Routledge, London, 1994.

Buchanan, J.M. *Granice slobode: između anarhije i Levijatana*, Dereta, Beograd, 2002.

Cohen, G.A. *Lectures on the History of Moral and Political Philosophy*, Princeton University Press, 2013.

Copleston, F. *Historija filozofije IV-V*, BIGZ, Beograd, 1989-2001.

Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)

Kulenović, E. (ur.) *Moderna politička teorija*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2013.

Lloyd-Thomas, D.A. *Locke on Government*, Routledge, London, 1995.

Knowles, D. *Routledge Philosophy Guide to Hegel and Philosophy of Right*; Routledge, London, 2002.

Maier, H./Rausch, H./Denzer, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja II*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.

Newey, G. *Routledge Philosophy Guidebook to Hobbes and Leviathan*; Routledge, London, 2008.

Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, 2007.

Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.

Stroud, B. *Hume*, Routledge & Kegan Paul, London, 1977, str. 141-218 (78)

Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić, Beograd, 2010, str. 201-275 (75)

Walzer, M. *Obligations: Essays on Disobedience, War, and Citizenship*, Harvard University Press, Cambridge MA, 1970, str. 77-119, 203-238 (79)

Wolff, J. *An Introduction to Political Philosophy*, Oxford University Press, Oxford, 2006.

Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Tuck, R. *Hobbes*; Dunn, J. *Locke*; Ayer, A.J. *Hume*; Wokler, R. *Rousseau*, Oxford University Press, 1980-2001; Scruton, R. *Kant*.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu. U slučaju većeg broja izostanaka piše se 'kazneni' seminarski rad.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Web stranice fakulteta Elektroničkom poštom Usmeno	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Nakon nastave i u vrijeme konzultacija Elektroničkom poštom	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivnog tipa (test višestrukog izbora), a zatim i usmenom ispitu.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	/
Ljetni	10.6./1.7./ 11h
Jesenski	26.8./9.9./ 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
1.	Uvod u kolegij: glavne karakteristike novovjekovne političke filozofije
2.	Thomas Hobbes: o ljudskoj prirodi, o prirodnom stanju
3.	Thomas Hobbes: kao izaći iz prirodnog stanje; prirodni zakoni i država
4.	Thomas Hobbes: kritičke napomene o njegovoj političkoj teoriji
5.	Baruch de Spinoza: radikalizacija i demokratiziranje Hobbesa
6.	John Locke: prirodno stanje kao stanje suradnje
7.	John Locke: nezgode prirodnog stanja i razlozi za uspostavu države
8.	John Locke: država i njena struktura; pravo na pobunu
9.	Jean – Jacques Rousseau: filozofija povijesti; kultura kao regres
10.	Jean – Jacques Rousseau: ključne karakteristike društvenog ugovora
11.	Jean – Jacques Rousseau: demokracija i opća volja
12.	Immanuel Kant: osnove njegove filozofije morala i politike
13.	Immanuel Kant: republikansko državno uređenje
14.	Immanuel Kant: međunarodni odnosi

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
sumiranje ključnih preokupacija novovjeka političke filozofije	kratka povijest antičke, srednjovjekovne i novovjekovne političke filozofije	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definiranje problema vezanih uz pitanja:	<ul style="list-style-type: none"> - Hobbesova i Lockeova vizija 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi

legitimnosti države, društvenog ugovora, političke obaveze građana i dosega političke vlasti	<p>prirodnog stanja: zašto iz njega treba izaći?</p> <ul style="list-style-type: none"> - karakteristike društvenog ugovora kod Hobbesa, Lockeja, Rousseaua i Kanta - implikacije tih različitih shvaćanja društvenog ugovora 		<ul style="list-style-type: none"> - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovanje i interpretiranje osnovnih gledišta o tim problemima	Hobbesova, Lockeova, Rousseauova i Kantova vizija države i politike	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificiranje glavnih smjerove kritike tih gledišta	<ul style="list-style-type: none"> - međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija i noviji pokušaji rješenja 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritička interpretacija i vrednovanje spomenutih temeljnih gledišta	<ul style="list-style-type: none"> - međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija - noviji pokušaji rješenja problema koje su otvorili klasični mislioci 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastavljanje daljnjeg izučavanja obrađenih tema	cjelokupno obrađeno gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - rad na tekstovima - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi
argumentirano prosuđivanje o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - rad na tekstovima - rasprava - pisanje radova 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Soeren Kierkegaard		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2023./2024..		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	20+10+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku			
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Aleksandra Golubović		
	Kabinet	F-423	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon		
	e-mail	aleksandra.golubovic@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Filozofija Soerena Kierkegarda Kierkegaard – preteča egzistencijalizma Kierkegaardov život i djelo Kierkegaardova kršćanska antropologija Interpretacija Kierkegaardovog estetičkog, etičkog i religioznog stadija egzistiranja Odnos vjere i razuma (racionalnosti) u Kierkegaardovoj filozofiji Kierkegaardova interpretacija kršćanstva			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Očekuje se da studenti budu sposobni; - opisati i sažeto prenijeti (izložiti) temeljne sadržaje kolegija, - objasniti i argumentirati glavne teme Kierkegaardove filozofije, - opisati i objasniti Kierkegaardovu kršćansku antropologiju, - opisati, objasniti i vrednovati Kierkegaardov pristup kršćanstvu (kršćanskoj religiji), - opisati, objasniti i argumentirati Kierkegaardovu etičku i religioznu dimenziju u filozofiji.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	30	
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	30	
Aktivnost na nastavi	0,5	10	
ZAVRŠNI ISPIT	0,5	30	
UKUPNO	3	100	
Opće napomene: Varijanta 1 bez završnog ispita Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.			

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA**OBVEZNA LITERATURA**

- 1) Kierkegaard Soeren, Filozofijsko trunje, Demetra, Zagreb 1998.
- 2) Kierkegaard Soeren, Strah i drhtanje, Verbum, Split 2000.
- 3) Kierkegaard Soeren, Vježbanje u kršćanstvu, Verbum, Split 2007.
- 4) Golubović Aleksandra, Uvod u Kierkegaardovu antropologiju, e-knjiga, FFRI, 2013.
- 5) Žunec Ozren, Suvremena filozofija (sv. 2), Školska knjiga, Zagreb 1996.

IZBORNA LITERATURA

- 1) Kierkegaard Soeren, Bolest na smrt, Ideje, Beograd 1974.
- 2) Kjerkegor Soeren, Ponavljanje, Grafos, Beograd 1980.
- 3) Filipović Vladimir, Novija filozofija zapada, Matica Hrvatska, Zagreb 1968.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU**POHAĐANJE NASTAVE**

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta. Tijekom nastave mobiteli trebaju biti utišani ili isključeni. Od studenata se očekuje aktivno sudjelovanje u nastavi te izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice Fakulteta, tj. odsjeka za filozofiju.
Oglasne ploče odsjeka za filozofiju.
Elektronička pošta.
Tajništvo odsjeka za filozofiju.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

U vrijeme konzultacija
Elektronička pošta.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ili usmeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	19.6./10.7./9h
Jesenski	28.8./11.9./9h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS

TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Egzistencijalizam - kontekst
2.	Kierkegaard – život i djelo
3.	Kierkegaard – život i djelo
4.	Glavne teme i pristup
5.	<i>Filozofijsko trunje</i> – analiza djela
6.	<i>Filozofijsko trunje</i> – analiza djela
7.	<i>Filozofijsko trunje</i> – analiza djela
8.	Kolokvij 1
9.	Egzistencijalna pitanja, pitanja istine i etike
10.	<i>Strah i drhtanje</i> – analiza djela
11.	<i>Strah i drhtanje</i> – analiza djela
12.	<i>Strah i drhtanje</i> – analiza djela
13.	<i>Strah i drhtanje</i> – analiza djela
14.	Kolokvij 2
15.	Završna razmatranja
(Napomena: u rasporedu nastave moguća su odstupanja; i zajednički dogovor oko temeljnih odrednica izvođenja i vrednovanja kolegija)	

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Opisivanje, objašnjavanje, interpretiranje, obrazlaganje i vrednovanje glavnih pozicija S. Kierkegaarda	Autori: S. Kierkegaard	Interaktivno predavanje, interpretiranje izvornih tekstova (odlomaka) autora, frontalni, individualni, rad u paru, rad u grupi, rasprave	Rasprave, Diskusije, Analize i kritička promišljanja i interpretacije, Izlaganje seminarskih radova
Argumentiranje	Glavne teme i pozicije autora	Interaktivna nastava, Rasprave i diskusije tijekom nastave	Izlaganje seminarskih radova, Pisanje kolokvija 1 i 2
Analiziranje	Analize izvornih djela (odabranih tekstova)	Interaktivno predavanje, Rad na tekstu, Rasprave, Samostalan rad	Pisanje i izlaganje (seminara) eseja
Evaluiranje; vrednovanje	Autora, Tema, Pozicija, Tekstova	Rad na tekstu, Rasprave, Samostalan rad	Pismeno ili usmeno ispitivanje

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Teorije distributivne pravednosti		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2., 4.		
Akadska godina	2023./2024..		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Neven Petrović		
	Kabinet	F-425	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	051 265 647	
	e-mail	npetrovic@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>Kolegij započinje izlaganjem o kratkoj povijesti problema pravedne distribucije dobara, te spominjanjem nekih klasičnih pokušaja njegovog rješenja, kao i njihovih poteškoća. Nakon toga usredotočuje se na marksistički stav o toj materiji ne bi li se uklonila rasprostranjena predrasuda da se ta teorija zalagala za društvenu pravdu. Tek se potom prelazi na različite suvremene stavove o pravednoj distribuciji. Od njih prvi na red dolazi utilitarizam, pa odmah srodan pristup ekonomista koji ukazuju na posljedice raznih pokušaja da se provede redistribucija dobara. Centralni dio kolegija posvećen je najznačajnijoj suvremenoj teoriji o tom problemu, tj. egalitarističkom liberalizmu Johna Rawlsa i nekim kritikama njegovog pristupa. Nešto manje prostora posvećuje se glavnom konkurentskom gledištu, libertarijanizmu Roberta Nozicka i nekim kritikama te teorije. Na koncu se spominje i pluralistička teorija distribucije Michaela Walzera.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije; - definirati problem distributivne pravednosti; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	0	
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	25	
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	25	
ZAVRŠNI ISPIT	1	50	

UKUPNO	3	100
<p>Opće napomene: <u>Varijanta 1 bez završnog ispita</u> Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.</p> <p><u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u> Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova. <p>Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:</p>		
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
<ol style="list-style-type: none"> 1) Plant, R. <i>Suvremena politička misao</i>, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 1-25, 192-204 i 214-20 (45) 2) Marx, K./Engels, F. <i>Manifest komunističke partije</i>, Naprijed, Zagreb, 1973, str. 23-58 (36) 3) Friedman, M. <i>Kapitalizam i sloboda</i>, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 167-95 (29) 4) Rawls, J. <i>Teorija pravde</i>, CID, Podgorica, 1998, str. 21-37, 70-4, 90-3, 99-105, 126-8, 134-41, 146-9, 169-71, 209-14 i 253-60 (67) 5) Dworkin, R. «Liberalizam», <i>Dometi</i>, 11, 1988, str. 669-85 (17) 6) Sesardić, N. "Biološka nejednakost naspram socijalnoj nejednakosti", u Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i>, Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb, 1991, str. 147-66 (20) 7) Nozick, R. <i>Anarhija, država i utopija</i>, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 201-42 (42) 8) Walzer, M. <i>Područja pravde</i>, Filip Višnjić, Beograd, 2000, str. 25-59 (35) 9) Petrović, N. „Distributivna pravednost, komparativna pravednost i statistika“, u Boršić, L./ Jolić, T./ Šegedin, P. (ur.) <i>Filozofija politike: nasljeđe i perspektive</i>, Institut za filozofiju, Zagreb, 2016, str. 109-128 (20) <p><u>Ukupno 311 str.</u></p>		
IZBORNA LITERATURA		
<p>a) za uvodi dio: Fleischaker, S. <i>A Short History of Distributive Justice</i>, Harvard University Press, 2004. Pettit, P. "Analytical Philosophy", u Goodin, R.E. & Pettit, P. (ured.) <i>Companion to Contemporary Political Philosophy</i>, Blackwell, 1993, str. 7-22 (16) Swift, A. <i>Politička filozofija: vodič za studente i političare</i>, Clio, Beograd, 2008, str. 19-156 (138) Duncan, C. "Desert and Market Outcomes", u Duncan, C./ Machan, T.R. <i>Libertarianism For and Against</i>, Rowman & Littlefield, Lanham, 2005, str. 104-113.</p> <p>b) za Marxa: Cohen, G.A. <i>If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?</i>, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, poglavlje 6, str. 101-15 (15) Lukes, S. "Can a Marxist Believe in Human Rights?", u Lukes, S. <i>Moral Conflict and Politics</i>, Clarendon Press, Oxford, 1991, str. 173-88 (16) Tucker, R.C. «Marx and Distributive Justice», u Tucker, R.C. <i>The Marxian Revolutionary Idea</i>, W.W. Norton, New York, 1969, str. 33-53 (21) Wood, A. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) <i>A Companion to Ethics</i>, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14) Rawls, J. <i>Lectures on the History of Political Philosophy</i>, Belknap Press, Cambridge MA, 2007, str. 319-372 (54) Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. <i>Liberal Rights</i>, Cambridge University Press, 1993, str. 370-391 (22)</p> <p>c) za konzekvencijalizam: Buchanan, A. <i>Ethics, Efficiency, and the Market</i>, Clarendon Press, Oxford, 1985, str. 55-62, 67-69 i 78-79 (13) Frankfurt, H.G. "Equality as a Moral Ideal", u Frankfurt, H. <i>The Importance of What We Care About</i>, Cambridge University Press, 1988, str. 137-46 (10)</p>		

Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998, str. 3-96 (94)

Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)

Rothbard, M. «Utilitarian Free-Market Economics» u Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002, str. 201-14 (14)

d) za Rawlsa i egalitaristički liberalizam:

Kukathas, C. & Pettit, P. *Rawls*, Polity Press, Cambridge, 1990, (poglavlja 2-3), str. 17-59 (43)

Freeman, S. «Introduction: John Rawls - an Overview», u Freeman, S. (ur.) *The Cambridge Companion to Rawls*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003, str. 1-61 (61)

Rawls, J. «Distributive Justice», u Rawls, J. *Collected Papers*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1999, str. 130-53 (24)

Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 205-13 (9)

Dworkin, R. *Sovereign Virtue*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 307-50 (44)

Kekes, J. "A Question for Egalitarians", *Ethics*, Vol. 107, No. 4, 1997, str. 658-69 (12)

Kekes, J. *Against Liberalism*, Cornell University Press, Ithaca, 1997, str. 88-158 (71)

Harris, J. "The Survival Lottery", u Singer, P. (ur.) *Applied Ethics*, Oxford University Press, Oxford, 1986, str. 87-95 (9) ili u Glover, J. (ur.) *Utilitarianism and Its Critics*, Macmillan, New York, 1990, str. 123-130 (8)

Hurely, S.L. *Justice, Luck, and Knowledge*, Harvard University Press, Cambridge MA, 2003, str. 206-231 (25)

Plant, R. «Liberalizam: prava i pravednost», u Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 93-173 (81)

Van der Veen, R. "Equality of Talent Resources: Procedures or Outcomes?", *Ethics*, Vol. 113, No. 1, 2002, str. 55-81 (26)

e) za Nozicka i libertarijanizam:

Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991, (poglavlje 4), str. 73-117 (45)

Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)

Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)

Steiner, H. "Slavery, Socialism, and Private Property", u Chapman, J.W./Pennock, J.R. (ur.) *Property*, New York University Press, 1980, str. 244-65 (22)

Fried, B.H. "Left Libertarianism: A Review Essay", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 32, No. 1, 2004, str. 66-92 (27)

f) za Walzera i pluralizam:

Walzer, M. *Thinking Politically*, Yale University Press, 2007, str. 53-80 (28)

Sandel, M.J. "What Money Can't Buy", u Peterson, G.B. (ur.) *The Tanner Lectures on Human Values*, The University of Utah Press, Salt Lake City, Vol. 21, 2001, str. 89-122 (34)

Rustin, M. "Equality in Post-Modern Times", u Miller, D./Walzer, M. (ured.) *Pluralism, Justice, and Equality*, Oxford University Press, 1995, str. 17-44 (28)

Miller, D. (1999) *Principles of Social Justice*, Harvard University Press, Cambridge, MA, str. 21-41 (21)

Miller, D. (2002) "Two Ways to Think about Justice", *Politics, Philosophy, and Economics*, Vol. 1, No. 1, str. 5-28

Young, I.M. *Pravednost i politika razlike*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2005, str. 9-118 (110)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu. U slučaju većeg broja izostanaka piše se 'kazneni' seminarski rad.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Usmeno

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivnog tipa (test višestrukog izbora), a zatim i usmenom ispitu.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	10.6./1.7./ 11h
Jesenski	26.8./9.9./ 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1.	Problem distributivne pravednosti: klasična rješenja
2.	Poteškoće s klasičnim rješenjem problema raspodjele
3.	Marksizam i pravednost
4.	Utilitarističko rješenje moralno ispravne raspodjele
5.	Druge vrste <i>konzekvencijalizma</i> i problem distribucije
6.	Egalitaristički liberalizam Johna Rawlsa, 1. Dio
7.	Egalitaristički liberalizam Johna Rawlsa, 2. Dio
8.	Ljevičarska kritika Rawlsa
9.	Libertarijanizam Roberta Nozicka
10.	Neke kritike Nozickovog pristupa
11.	Komunitarizam i pluralizam: Michael Walzer
12.	Kritika Walzera i njegovi nastavljači
13.	Završna diskusija i „pub-kviz“ na temelju obrađenog gradiva

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije	<ul style="list-style-type: none"> - kratka povijest političke filozofije - odnos marksizma i pravednosti 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati problem distributivne pravednosti	<ul style="list-style-type: none"> - Aristotelov tretman distributivne pravednosti i njegove poteškoće - statistički argumenti u prilog nejednakosti i njihova kritika - problem 'jednakosti u čemu?' 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu	<ul style="list-style-type: none"> - Utilitarizam i ekonomski konzekvencijalizam - egalitaristički liberalizam - libertarijanizam - pluralizam 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	<ul style="list-style-type: none"> - Utilitarizam i ekonomski konzekvencijalizam - egalitaristički liberalizam - libertarijanizam - pluralizam, te njihove poteškoće 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih pozicija o problemu distributivne pravednosti	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Umjetnost i kritičko mišljenje
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički
Semestar	2., 4.
Akadska godina	2023./2024.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	20+10+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu (napomena: zbog konferencijskih obveza predviđa se da će se neka predavanja organizirati vikendom i/ili u nekim drugim terminima)
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-639
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<p>Kako bi se istražili modusi kojima umjetnost potiče kritičko mišljenje, na kolegiju će se obrađivati sljedeće teme:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kognitivna vrijednost umjetnosti <ul style="list-style-type: none"> - estetski kognitivizam - književni darvinizam - teorija estetskog obrazovanja - teorije narativa i narativnog jastva, pouzdanost narativa naratora - retorika - književnost kao misaoni eksperimenti Razumijevanje djela i kognitivna estetika <ul style="list-style-type: none"> - kognitivni i emocionalni mehanizmi aktivni u procesu čitanja (gledanja) i interpretaciji djela (formulacija vjerovanja, razumijevanje viđenog sadržaja, predviđanje ishoda, razumijevanje likova, formiranje želja o razvoju radnje, emocionalne reakcije) - značenje i razumijevanje djela Argumentacijska i retorička snaga umjetnosti <ul style="list-style-type: none"> - umjetnost i refleksija svijeta (teorije mimesisa) - umjetnost i perspektive - argumentacija kroz umjetnost - umjetnost i društvene promjene Umjetnost i kritika <ul style="list-style-type: none"> - književne teorije (marksizam, psihoanaliza, feministička kritika) - etička dimenzija umjetnosti (umjetnost kao platforma za razmatranje etičkih pitanja) - interpretacija umjetnosti - umjetnost i pitanje dobrog života <p>Kako bi se ukazalo na doprinos ovih spoznaja u nastavi filozofije, praktični dio kolegija bit će posvećen radu na konkretnim djelima narativne umjetnosti, s naglaskom na procese interpretacije, diskusijskim grupama i samostalnim izlaganjima.</p>	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
<ul style="list-style-type: none"> • Očekuje se da će nakon odslušanog kolegija i položenih obveza studenti moći: • 1. Analizirati umjetnička djela i uočiti, interpretirati i evaluirati mehanizme kojima djela potiču kritičko mišljenje i te mehanizme primijeniti u poučavanju filozofije, formulaciji filozofskih problema i analitičko-sintetičkoj razradi specifičnih filozofskih problema i stajališta 	

- 2. Identificirati konkretne društvene, etičke, političke itd. probleme kojima se umjetnik bavi u djelu i prepoznati metode koje koristi kako bi ih artikulirao (opisivanje, zastupanje određene hipoteze, ironija, metafora, misaoni eksperiment) i te metode primijeniti za tumačenje filozofskih problema unutar specifičnih filozofskih područja (primjerice, Shakespeareovo ispitivanje pojma vremena u sonetima; propitkivanje prirode jastva u Otelu, pitanje objektivizacije u pornografskoj umjetnosti, problem skepticizma u Matrixu)
- 3. Prepoznati valjane filozofske argumente u umjetničkim i van-umjetničkim kontekstima i zauzeti kritički stav o njima
- 4. Voditi debate i diskusijske grupe
- 5. Napisati esej s jasno iznesenom tezom i argumentiranim stajalištem
- 6. Osmisliti nastavne jedinice i metode poučavanja koje omogućuju razumijevanje i kritičko promišljanje o relevantnim filozofskim problemima kroz interakciju s umjetničkim djelima (primjerice, implementacija filma u nastavu s naglaskom na interpretaciji tematske dimenzije filma ili analiza kazališne predstave)

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x		X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
x		x	x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave		
Aktivnost u nastavi	1	10
Kontinuirana provjera znanja	0,8	40
Esej	0,2	20
ZAVRŠNI ISPIT	1	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova (55%) da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

Tijekom semestra piše se jedan kolokvij koji pokriva 50% gradiva i nosi 45 ocjenskih bodova. Zadaci se sastoje od zadataka objektivnog tipa, zadataka nadopunjavanja, esejskih pitanja i zadataka analize teksta.

Završni ispit sastoji se od zadataka objektivnog tipa, zadataka nadopunjavanja i esejskih pitanja, a moguće je ostvariti maksimalno 45 bodova.

Prije izlaska na završni ispit studenti su dužni predati seminarski rad na odabranu temu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Za potrebe kolegija pripremit će se reader tekstova na temelju sljedećih izvora i odabranih primjera umjetničkih djela:

Carroll N. (2014), "Fiction, Film, and Family" in *Cine-Ethics: Ethical Dimension of Film Theory, Practice and Spectatorship*, eds. Jinhee Choi and Mattias Frey, Routledge, 43-56

Davies S. (2013), *The Artful Species*, OUP

Ema Sullivan-Bissett, Helen Bradley, and Paul Noordhof, (2017), *Art and Belief*, Oxford

Felski, R. (2011) *The Uses of Literature*, Wiley

Hakes B. (2008), *When Critical Thinking Met English Literature*,

Kitcher Ph. (2016); *Deaths in Venice*; OUP

Vage M.B. (2016), *The Antihero in American Television*, Routledge

Vidmar Jovanović, I. (2019), *Narrative Art, Knowledge and Ethics*, Rijeka: Filozofski fakultet Rijeka

Wartenberg, Th. (2014) *Big Ideas for little kids, teaching philosophy through children's literature*, Rowman and Littlefield
 Wimmer L., Currie G., Friend S. & F.J. Ferguson (2022), "The Effects of Reading Narrative Fiction on Social and Moral Cognition: Two Experiments Following a Multi-Method Approach", *Scientific Study of Literature*, 11,2, 223-265
 Winner E. (2019), *How Art Works*, OUP
 Wolterstorff N. (2015), *Art Rethought. The Social Practices of Art*, Oxford University Press

IZBORNA LITERATURA

Gilmore J. (2020), *Apt Imaginings: Feelings for Fictions and Other Creatures of the Mind*, OUP
 Boyd B. (2012), *Why Lyrics Last: Evolution, Cognition and Shakespeare's Sonnets*, Harvard UP
 Burke M. & Troscianko E. ur. (2017), *Cognitive Literary Science*, OUP
 Kind Amy (ed.) (2016), *Routledge Handbook of Philosophy of Imagination*, London: Routledge
 Murdoch I. (1999), *Existentialists and Mystics: Writings on Philosophy and Literature*. New York: Allen Lane
 The Penguin Press
 Magee B. *Talking Philosophy. Dialogues with 15 Leading Philosophers*, OUP, 2001
 Nagel T. *Mortal Questions*. Cambridge UP, 1979
 Nagel T. *The View from Nowhere*, OUP, 1986
 Nozick R. *The Examined Life*, Simon and Schuster, 1989
 Vidmar I. (2013), „Filozofija i književnost o svijetu i čovjeku: isto a različito“, *Prolegomena* 12 (2) 2013: 285–313
 Vidmar Jovanović, I. (2021), „Applied Ethical Criticism of Narrative Art“, *Etica and Politica*, XXIII, 2021, 3, pp. 443-459

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). Kašnjenje se ne tolerira. Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta
- Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-mail, konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Korištenje literature/bilješki/podataka za vrijeme kolokvija kao i prepisivanje nije dozvoljeno te se u tom slučaju dobiva 0 bodova.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	20.6./4.7./ 8,30h
Jesenski	30.8./13.9./ 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

1.	Uvodno predavanje, dogovor oko načina rada
2.	Kritičko mišljenje i umjetnost: razumijevanje pojmova (Hakes)
3.	Kritičko mišljenje, argumentacija i promišljanje (Felski)
4.	Kognitivna osnova umjetnosti – estetski kognitivizam (Vidmar Jovanović, Sullivan-Bissett et.al)
5.	Kognitivna osnova umjetnosti – književni darvinizam (Davies)
6.	Kognitivna osnova umjetnosti – empirijska evidencija (Winner)
7.	Umjetnost, perspektive i pokazivanje (Kitcher, Deaths in Venice; Mittchel, Prohujalo s vihorom)
8.	Umjetnost i misaoni eksperimenti (Atwood, <i>Sluškinjina priča</i>)

9.	Kolokvij
	Seminari
10.	Umjetnost i društvena zbilja (<i>Žica</i>)
11.	Umjetnost i argumenti (Yeats, Houellbecque)
12.	Interpretacija, ideologija i umjetnost (<i>Triumph of Will</i>)
13.	Moralne dileme i umjetnost (<i>99 Homes</i>)
14.	Problem moralnog promišljanja i moralne motivacije (Jodi Picoult)
15.	Bioetička pitanja u umjetnosti (<i>Never Let me Go</i>)
Napomena:	Izabrani tekstualni predlošci i prijedlozi umjetničkih djela predviđeni za predavanja, seminare i izradu seminarskih radova bit će nadopunjavani s odgovarajućim udžbenicima i člancima iz navedenih sekundarnih izvora. Koristit će se dodatna priručna literatura i/ili primjeri, ovisno o dostupnosti sadržaja i interesima studenata.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Analizirati umjetnička djela i uočiti, interpretirati i evaluirati mehanizme kojima djela potiču kritičko mišljenje i te mehanizme primijeniti u poučavanju filozofije, formulaciji filozofskih problema i analitičko-sintetičkoj razradi specifičnih filozofskih problema i stajališta	Filozofske teorije posvećene tematskim područjima kolegija; umjetnička djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, analiza i interpretacija djela	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Identificirati konkretne društvene, etičke, političke itd. probleme kojima se umjetnik bavi u djelu i prepoznati metode koje koristi kako bi ih artikulirao (opisivanje, zastupanje određene hipoteze, ironija, metafora, misaoni eksperiment) i te metode primijeniti za tumačenje filozofskih problema unutar specifičnih filozofskih područja	Filozofske teorije (tekstovi) i primjeri umjetničkih djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, analiza i interpretacija djela	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Prepoznati valjane filozofske argumente u umjetničkim i van-umjetničkim kontekstima i zauzeti kritički stav o njima	Umjetnička djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, grupni rad	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Voditi debate i diskusijske grupe	Umjetnička djela	Diskusija	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
Napisati esej s jasno iznesenom tezom i argumentiranim stajalištem	Filozofski tekstovi, primjeri umjetničkih djela	Rad na tekstu, diskusije, analiza teksta	Pismeni ispiti
Osmisliti nastavne jedinice i metode poučavanja koje omogućuju razumijevanje i kritičko promišljanje o relevantnim filozofskim problemima kroz interakciju s umjetničkim djelom	Izvedba nastavnog sata, analiza pristupa nastavnoj jedinici u seminarskom radu	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, grupni rad	Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Wittgenstein		
Studij	Sveučilišni diplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjerovi: opći, nastavnički		
Semestar	2., 4.,		
Akadska godina	2023./2024..		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	0+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Boran Berčić		
	Kabinet	F-416	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	051/265-645	
	e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju	Tomislav Čop		
	Kabinet	F-414	
	Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka	
	Telefon	051 265 637	
	e-mail	tcop1@uniri.hr	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Logički atomizam; jednostavni i složeni sudovi, struktura činjenica i izomorfizam činjenica i sudova. Korespondencijska teorija istine; slika i odražavanje stvarnosti. Izricanje neizrecivog; razlika tvrdjenja i pokazivanja, priroda rečenica filozofije, metafora ljestvi. Ekvivalencija realizma i solipsizma; granice svijeta jesu granice jezika, nemogućnost identificiranja subjekta. Jezička igra; odnos značenja riječi i njene upotrebe, funkcije riječi, porodične sličnosti. Slijeđenje pravila; argument privatnog jezika.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Usvajanje osnovnih znanja o filozofskoj misli Ludwiga Wittgensteina.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
	x	x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	/	
Kontinuirana provjera znanja 1	1	40	
Seminarski rad + Aktivno sudjelovanje na nastavi	1	50 + 10	
ZAVRŠNI ISPIT		/	
UKUPNO	3	100	
Opće napomene:			
Varijanta 1 bez završnog ispita			
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		

4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Wittgenstein Ludwig: Tractatus Logico-Philosophicus, Veselin Masleša - Svjetlost, Sarajevo, 1987. (1921).
Wittgenstein Ludwig: Filozofska istraživanja, Nolit, Beograd, 1980. (1953).

IZBORNA LITERATURA

Saul Kripke: Wittgenstein on Rules and Private Language, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1982.
H.O. Mounce: Wittgenstein's Tractatus, University of Chicago Press, 1989.
Marie McGinn: Guidebook to Wittgenstein and the Philosophical Investigations, Routledge, 1997.
Alfred Ejer: Ludvig Vitgenštajn, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2010.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su obavezni prisustvovati na 70% sati, odnosno na 21 sat seminara (od ukupno 30 sati).
Prisustvo na nastavi mora biti aktivno, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane obaveze te da raspoznaju osnovne pojmove uvedene na prethodnih nastavnim jedinicama.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmeno na nastavi, tajnica, oglasna ploča, Merlin, elektronička pošta

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Usmeno na nastavi, osobno na konzultacijama te putem elektroničke pošte

NAČIN POLAGANJA ISPITA

/

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	/
Ljetni	17.6./8.7./12h
Jesenski	26.8./9.9./12h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvod u život i djelo Ludwiga Wittgensteina I.
2.	Uvod u život i djelo Ludwiga Wittgensteina II.
3.	Rani Wittgenstein; Tractatus Logico-Philosophicus.
4.	Logički atomizam; jednostavni i složeni sudovi, struktura činjenica i izomorfizam činjenica i sudova.
5.	Korespondencijska teorija istine; slika i odražavanje stvarnosti, metafora simfonije.
6.	Izricanje neizrecivog; razlika tvrdjenja i pokazivanja, priroda rečenica filozofije, metafora ljestvi.
7.	Ekvivalencija realizma i solipsizma; granice svijeta jesu granice jezika, nemogućnost identificiranja subjekta.
8.	Kasni Wittgenstein; kritika Tractatusa; Filozofska istraživanja.
9.	Rastvaranje filozofskih problema; metafore muhe u boci.

10.	Jezička igra; odnos značenja riječi i njene upotrebe, funkcije riječi, obiteljske sličnosti.
11.	Slijeđenje pravila; Argument privatnog jezika.
12.	Interpretativni problemi Wittgensteinove filozofije.
13.	Utjecaj Wittgensteinove filozofije.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Usvajanje osnovnih znanja o filozofskoj misli Ludwiga Wittgensteina.	Logički atomizam; jednostavni i složeni sudovi, struktura činjenica i izomorfizam činjenica i sudova.	Predavanje Objašnjavanje Analiziranje primjera Samostalni rad	Kontinuirana provjera znanja (kolokvij). Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima. Vrednovanje seminarskog rada.
	Korespondencijska teorija istine; slika i odražavanje stvarnosti.		
	Izricanje neizrecivog; razlika tvrđenja i pokazivanja, priroda rečenica filozofije, metafora ljestvi.		
	Ekvivalencija realizma i solipsizma; granice svijeta jesu granice jezika, nemogućnost identificiranja subjekta.		
	Jezička igra; odnos značenja riječi i njene upotrebe, funkcije riječi, porodične sličnosti.		
	Slijeđenje pravila; argument privatnog jezika.		